

Programa
FYFVB

Prevenint l'atur juvenil
des del seu inici

Programa
FYEVB

Prevenint l'atur juvenil
des del seu inici

índex

Conceptes bàsics 3

Primer moment: la introducció del FYEVB dins del centre educatiu 6

Segon moment: a qui dirigim el programa? 8

Tercer moment: implementació del programa a l'aula i al territori 10

    EIX 1. Acompanyament educatiu al territori 12

        PAS 1. Creació de la xarxa educadora

        PAS 2. Identificació del referent educatiu per a cada un dels i les joves

        PAS 3. Funcionament a través de l'aplicatiu informàtic

    EIX 2. Mindfulness..... 14

        Entrenament estàndard en mindfulness.

        Entrenament en mindfulness per a professionals

        Pràctica de mindfulness

    EIX 3. Aprenentatge-Servei i Emprenedoria 16

    EIX 4. Orientació Educativa 20

    EIX 5. Acompanyament familiar 25

    EIX 6. Mentoratge 26

Quart moment. Retorn a la comunitat..... 28

Cinquè moment. Avaluació. 30

Quines són les claus de l'èxit en l'aplicació del FYEB?..... 35

Bibliografia 36

Annexes 38

Redacció:

- Salvador Avia i Faure
- Sílvia Camps i Soler
- Clara Sanz Escutia

Material elaborat per:

Amb el finançament del programa:

- La transició positiva es produeix en la mesura que en la vida de l'adolescent es va donant una seqüència encadenada de successos positius (aprenentatges, vivències, relacions estimuladores, experiències de pertinença, etc.) que permeten gestionar el present i pensar el futur

CONCEPTES BÀSICS

Aquest document que teniu a les mans és fruit de l'experiència de l'aplicació del programa **FYEBV**, sorgit d'una Associació ComeniusRegio; *Facing youth unemployment from its very beginning* (FYEBV en endavant), en diversos centres escolars d'educació secundària i en contextos educatius diferents.

FYEBV ha estat finançat pel Programa d'Aprenentatge Permanent de la Unió Europea i s'ha desenvolupat a partir a l'associació de diferents institucions educatives de Badia del Vallès, Cerdanyola del Vallès i Portsmouth. Hi han participat les administracions locals dels tres municipis, els centres d'educació secundària *Badia del Vallès* i *Federica Montseny de* Badia del Vallès; *Jaume Miró* i *Banús* de Cerdanyola del Vallès; i la *HarbourSchool* de Portsmouth. Com partners del territori s'ha comptat amb el *Consorci per l'Ocupació i la Promoció Econòmica del Vallès Occidental* i les entitats sense ànim de lucre *Motiv8* i *Bivol Trust* de Portsmouth. S'ha comptat amb la col·laboració científica d'experts de la Facultat de Psicologia de la Universitat de València i de la Facultat de Ciències de l'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona.

El programa té com a finalitat afrontar **l'atur juvenil de manera molt anticipada**, a partir del treball sobre el canvi de pautes, actituds i expectatives dels i les joves que incideixen de manera directa en **l'abandonament escolar prematur** i l'arribada al mercat laboral amb un nivell formatiu i competencial molt baix. Sabem que l'abandonament prematur és un dels elements bàsics en la desocupació i la dificultat de recuperació del sistema econòmic davant la crisi, especialment per la manca de mà d'obra formada i la dràstica reducció de l'oferta d'ocupacions no qualificades. Volem per tant evitar que els i les joves es vegin abocats a una situació que els durà a la precarietat laboral i l'atur i que alhora és nociva per a la totalitat de la societat.

Aquest programa **d'acompanyament educatiu** utilitza de manera conjunta i harmònica diverses metodologies: **mindfulness, orientació educativa, aprenentatge i servei (APS en endavant), empenedoria, treball sistèmic, mentoratge i treball comunitari**.

La implementació del programa persegueix reduir l'abandonament escolar prematur, aconseguir millors resultats educatius, millorar competències personals i actitudinals, i per tant, augmentar les oportunitats d'entrar al mercat laboral.

Un dels conceptes bàsics del nostre programa és el d'**abandonament escolar prematur**, que definim com el fet de deixar l'escola abans de concloure el nivell 3 de l'ISCED, és a dir, abans de concloure el segon cicle de l'educació secundària o el seu equivalent en la formació professional (EACEA, 2014). Aquest fenomen, equivalent al fracàs escolar, és multidimensional, complex, estructural i dinàmic, vinculat al sistema educatiu, i té els seus orígens tant dins com fora dels centres escolars. És el resultat d'un conjunt de factors individuals, educatius, culturals i socioeconòmics, que varien segons el país i la regió.

Les investigacions sobre aquest aspecte ens mostren com els infants i joves que procedeixen d'entorns socialment desfavorits i vulnerables, que tenen alguna discapacitat o que són d'origen immigrat tenen més probabilitats d'abandonar prematurament el sistema educatiu i entrar en dinàmiques que dificultaran llur inserció laboral.

El nivell formatiu dels individus es troba estretament vinculat a l’atur, la pobresa i l’ exclusió social, alhora que els individus amb menys formació acostumen a ocupar llocs de treball precaris i amb una remuneració baixa (EACEA, 2014).

Lògicament doncs, la lluita contra l’abandonament escolar prematur i el fracàs escolar pren una importància fonamental a l’hora d’encarar el futur personal i laboral dels nois i les noies de barris desfavorits.

L’educació esdevé un bé tant social com econòmic, ja que les societats amb treballadors qualificats disposen d’una major capacitat per al creixement i la innovació (EACEA, 2014). Per això l’estratègia EU2020 -estratègia de creixement que té com a finalitat que la Unió Europea assoleixi una economia intel·ligent, sostenible i integradora- es proposa situar l’índex de fracàs escolar de la Unió Europea per sota del 10% i augmentar al 40% l’índex de persones amb titulació superior, és a dir, amb titulacions corresponents al nivell 5 o superiors de l’ISCED. Amb aquest objectiu la Unió Europea proposa diferents accions als estats membres, en concret, el *Programa d’aprenentatge permanent* i els programes relacionats amb la investigació i la innovació, per donar suport a iniciatives innovadores que tinguin com a objectiu la reducció del fracàs escolar. Sota aquesta línia d’acció s’ubica el programa *d’Associacions Comenius Regio*, marc en el que s’integra el programa FYEVB.

L’OBJECTIU DEL PROGRAMA: ACONSEGUIR CANVIS.

El programa té com a finalitat aconseguir una sèrie de **canvis** en els i les joves, en els seus contextos - famílies, iguals, espais de lleure o esport, ciutat...- i en els i les professionals i institucions participants. Aquests canvis, sumats, han de poder millorar les oportunitats del jove pel que fa a mantenir trajectòries educatives de llarg termini i accedir a llocs de treball dignes.

Per aconseguir aquests canvis treballem en quatre àmbits: **joves, comunitat, família i professorat**.

Pel que fa als i les **joves**, el programa cerca:

- La millora del seu procés de desenvolupament i creixement personal i de les seves competències.
- La creació d’un projecte de vida personal.
- La millora en la relació amb l’escola, dels resultats escolars i la permanència al sistema educatiu fins el nivell 3 de l’ISCED.
- La participació dels i les joves en la comunitat.

Pel que fa a la **comunitat**, el projecte cerca:

- La coordinació, coherència i eficàcia de les intervencions amb els i les joves.
- La solidaritat i la mobilització de recursos comunitaris cap el/la jove amb més dificultats.

Pel que fa a la **família**, el projecte cerca:

- La millora de les competències parentals en l’acompanyament escolar i personal del jove.
- La col·laboració entre escola, família i comunitat.

Pel que fa al **professorat** el projecte cerca:

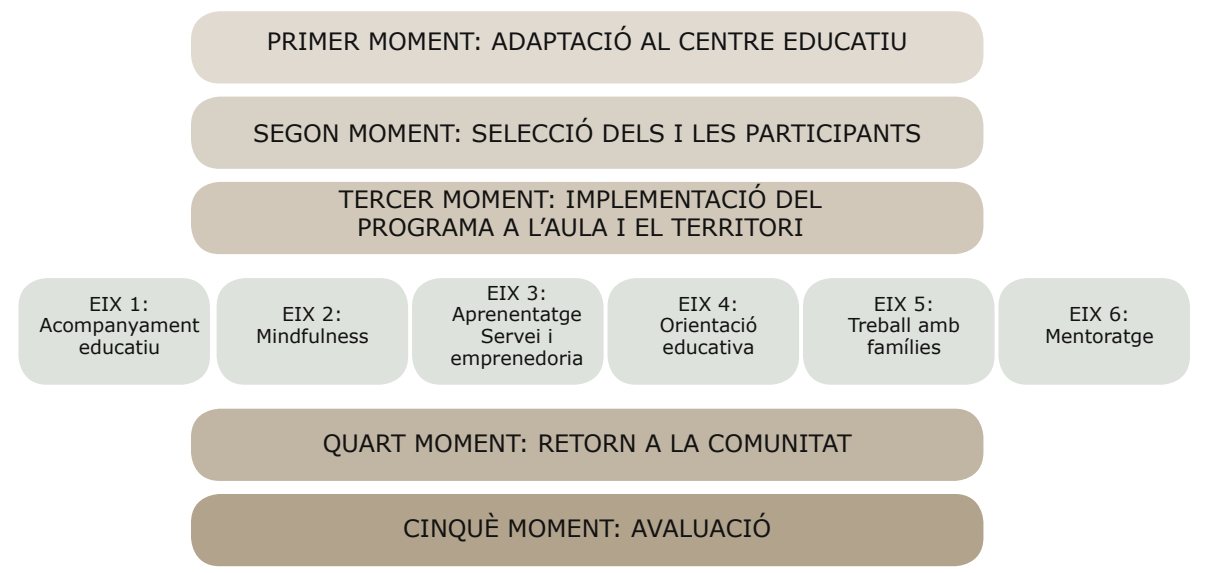
- La millor comprensió de les especials dificultats dels i les joves en situació de vulnerabilitat.
- La comprensió de l’impacte de les condicions socials en les oportunitats escolars reals d’alumnat i famílies.
- La integració de noves perspectives i metodologies en el treball quotidià.
- L’ús de la xarxa educativa local per millorar l’acompanyament dels nois i noies.

A l’Annex 1 es recull una graella amb tots els objectius i els indicadors d’assoliment, els instruments d’avaluació que serveixen per mesurar cadascun d’ells i la font d’informació corresponent a cada instrument.

RESUM DEL PROGRAMA:

De manera resumida, el programa s’articula al voltant **d’un projecte d’APS central** de servei a persones creat des de la perspectiva de projecte (emprenedoria) i al voltant del qual es situen diverses accions que afavoriran el creixement personal i el canvi dels joves en les diverses dimensions de la seva experiència. La seva novetat i potència rau en el fet d’introduir línies innovadores de **creixement personal** (mindfulness), basar-se en **l’experiència vivencial** (APS de servei a persones, mentoratge, mindfulness), tenir en compte **el context** (acompanyament educatiu comunitari, treball amb famílies, APS comunitaris) i concebre’s des d’una **perspectiva integral contextual** (articulant intervencions harmòniques i coordinades en els diversos contextos del jove: escola, família, iguals, comunitat).

Des d’una perspectiva de contingut, el FYEB consta de sis eixos. Des d’una perspectiva cronològica, el FYEB s’implementa en cinc moments.

El FYEVB no és un programa tancat, sinó que permet una àmplia flexibilitat en tant que està format per sis eixos diferenciats. Aquest fet obra les portes a la integració del programa a les característiques de cada centre escolar, context i comunitat, ja que permet realitzar adaptacions a les accions proposades, o si és necessari, aplicar només alguns dels eixos, tot i que es recomana l’aplicació del programa complet.

PRIMER MOMENT: LA INTRODUCCIÓ DEL FYEVB DINS DEL CENTRE EDUCATIU.

El programa FYEVB es desenvoluparà, en la seva major part, dins del centre educatiu i cal integrar-lo de manera coherent al centre per a que no es converteixi en una acció aïllada i independent a la pròpia dinàmica. Cal tenir en compte tres aspectes imprescindibles per aconseguir aquest encaix: ubicar el projecte dins l'estructura del centre, establir el professorat responsable i reflexionar sobre la cultura de l'organització.

UBICACIÓ DEL PROJECTE AL CENTRE EDUCATIU.

El centre haurà de treballar sobre la seva estructura amb l'objectiu d'integrar el FYEVB d'una manera òptima en el seu dia a dia. Es recomana que la **dedicació setmanal al projecte sigui de 6 hores durant tot el curs** dins l'horari lectiu dels i les joves, repartides en funció de les característiques de cada centre educatiu i la seva flexibilitat. Algunes activitats però, com l'Aprenentatge-Servei (eix 4) o part de l'orientació (eix 3), i el treball amb famílies (eix 5) i el mentoratge (eix 6) poden fer-se fora de l'horari lectiu o és possible que ja s'estiguin fent. És important en tot cas entendre que l'eficàcia de la intervenció ve donada pel fet de ser **un projecte sistèmic que integra**, per a cada noi i noia participant, el treball en diverses dimensions. Per exemple, un centre pot tenir ja en marxa un projecte d'orientació prou fort com el que es proposa aquí o estar ja fent APS de durada important. En aquests casos, caldrà harmonitzar les actuacions que ja s'estiguin fent amb els noves, per tal de garantir la coherència i coordinació dels diferents eixos.

L'Institut Federica Montseny de Badia del Vallès ha destinat 6 hores setmanals al projecte, repartides en 2 hores diàries, 3 dies a la setmana (dilluns, dimarts i dijous), on els i les joves sortien de l'aula ordinària per desenvolupar les activitats del FYEVB.

L'institut Banús de Cerdanyola del Vallès, per la seva banda, va proposar el programa com una assignatura més amb un pes lectiu de 2 hores setmanals.

Per tant, podem aplicar diferents versions del programa, amb més o menys dedicació setmanal, o incloent més o menys eixos. Ara bé, això reduirà gradualment l'impacte del programa.

Un dels primers temors quan es vol implementar aquest programa és el fet que els i les alumnes que hi participen deixen d'assistir a les sessions ordinàries. Però cal tenir en compte que ens dirigim a joves que habitualment no aprofiten les classes. En canvi, a través de la participació en el FYEVB adquireixen **competències** que precisament els facilitaran l'**aprofitament del treball en l'aula ordinària**.

PROFESSORAT RESPONSABLE DEL PROJECTE.

El professorat que impulsa el programa ha de tenir una sensibilitat especial i motivació cap a l'alumnat en risc d'exclusió social, ha d'estar compromès amb el programa i l'ha de liderar davant la resta de professorat. També cal que tinguin competències emocionals, en tant que l'afectivitat desenvolupada pels docents esdevé un factor clau de la motivació educativa, i per tant, de la vinculació dels i les joves cap a l'aprenentatge¹. Un dels punts forts del projecte és precisament la **creació d'un vincle fort** entre els professors responsables i l'alumnat, un vincle fonamental per als processos de canvi esperats. Es recomana que el nombre de persones responsables sigui un mínim de dos i que siguin les mateixes tot l'any, per facilitar la coordinació, la coherència i l'establiment de referents clars per a l'alumnat.

CULTURA DEL CENTRE.

L'actitud del centre educatiu i les expectatives i prejudicis inconscients del professorat sobre l'alumnat² influeix en la imatge que els i les joves desenvolupen sobre sí mateixos, el centre, i les seves pròpies expectatives sobre l'educació. El programa FYEVB dóna suport als centres en el desenvolupament de pràctiques que ajudin als i les joves a crear una **imatge positiva del centre** educatiu, i facilitin que el professorat formuli **expectatives positives** i les comuniqui, amb l'objectiu d'incidir en la motivació i l'autoestima de l'alumnat. Aquest canvi en la mirada sobre l'alumnat més complicat (però també més **vulnerable**) és un dels factors que afavoreixen l'establiment de relacions més properes i experiències més humanes i harmonitzadores entre els i les joves i el professorat. L'alumnat acabarà creant una imatge més positiva del centre (i per tant de l'educació), fet que l'ajudarà a desenvolupar una actitud d'**acomodació**³ davant del centre escolar i el sistema educatiu: tot i potser no compartir els valors culturals de la institució educativa, podran concebre l'escola com un mecanisme necessari i bàsic de mobilitat social, desenvolupant actituds proactives davant de les exigències acadèmiques i el desenvolupament de trajectòries acadèmiques de llarga durada.

El FYEB permet als centres altres canvis: introduir el mindfulness i altres metodologies de creixement personal tant per a l'alumnat com per al professorat; treballar amb la comunitat, tant amb els projectes d'APS com en les xarxes d'acompanyament educatiu; connectar millor amb les famílies; millorar la comprensió de les problemàtiques socials que incideixen en l'educació; valorar els talents de l'alumnat i entendre l'alumnat com un recurs molt valuós en la funció educativa, per exemple a través del mentoratge.

¹ BERNAL, A. & CÁRDENAS, A.R. (2009). "Influencia de la competencia emocional docente en la formación de procesos motivacionales e identitarios en estudiantes de educación secundaria. Una aproximación desde la memoria autobiográfica del alumnado" en *Revista de Investigación Educativa*, 27 (1) pp. 203 – 222.

² Com per exemple l'anomenat "efecte Pigmalión": ROSENTHAL, R & JACOBSON, L. (1968). *Pygmalion in the classroom: teacher expectation and pupils' intellectual development*. New York: Holt, Rinehart & Winston.

³ Els i les joves poden presentar quatre actituds davant de la institució escolar: **adhesió, acomodació, dissociació i resistència**. La primera d'elles és l'actitud que adopten aquells alumnes que conceben el centre com a mecanisme de mobilitat social i comparteixen la cultura del centre. La dissociació és l'actitud d'aquells joves que, tot i compartir els valors culturals amb el centre, no accepten les exigències de l'escola. Aquestes actituds pertanyen en general a les classes acomodades. L'acomodació és l'actitud dels i les joves que no comparteixen els valors culturals, però conceben el centre com un mecanisme de mobilitat social. La resistència és pròpia d'aquells joves que ni comparteixen la cultura ni conceben el centre com un mecanisme de mobilitat social. Aquestes actituds pertanyen a les classes treballadores i minories ètniques. FERNÁNDEZ ENGUITA, M. (1998). *La escuela a examen: un análisis sociológico para educadores y otras personas interesadas*. Madrid: Pirámide

SEGON MOMENT: A QUI DIRIGIM EL PROGRAMA?

CARACTERÍSTIQUES I SELECCIÓ DELS I LES PARTICIPANTS.

EDAT

El projecte s'adreça a **joves** d'entre 12 i 16 anys i està pensat per aplicar-lo dins de centres escolars, tot i que permetria alguna adaptació (d'impacte més reduït però) fora del medi escolar. Es recomana aplicar-lo entre els **12** i els **14** anys, ja que és el moment evolutiu en el qual els i les joves inicien processos d'abandonament escolar prematur i en la majoria dels països europeus coincideix amb els anys inicials o mitjos de la secundària obligatòria. Tanmateix, és important que cada centre educatiu, en funció de l'estructura del sistema educatiu del país i de les característiques del context i de la comunitat, reflexioni sobre l'edat en la qual s'inicia l'abandonament escolar prematur, i dirigeixi el projecte als i les joves que es trobin en aquesta franja d'edat.

CARACTERÍSTIQUES

En ser un programa que es centra en la promoció de canvis personals, l'adquisició d'instruments d'autonomia, competències i creixement personal, **pot ser aplicat a tot tipus d'alumnat** amb molts bons resultats. Tanmateix, el programa està dissenyat per als i les joves amb més dificultats en la relació amb l'escola i amb un pronòstic més negatiu respecte al seu itinerari educatiu. Els i les joves poden presentar totes o bé algunes de les característiques que enumerem, però en principi s'exclouen alumnes amb necessitats educatives especials, que necessiten professionals específics.

- Alta desmotivació cap als continguts curriculars
- Desafecció vers el context escolar.
- Resultats educatius baixos.
- Risc d'abandonament.
- Tendència a l'incompliment de normes.
- Sense vinculació positiva amb cap adult al centre educatiu.
- Competències personals baixes.
- Amb dificultats per trobar sentit al dia a dia.
- Amb consciència emocional baixa.
- En situació social de risc.

A l'**Annex 2** trobareu l' **instrument de crivellatge** que ha servit per recollir la mesura en la qual els i les alumnes presenten les característiques pròpies del perfil al qual es dirigeix el projecte. Per dur a terme la tria de l'alumnat, el professorat responsable del FYEVB pot aplicar-lo amb l'ajuda, si s'escau, d'altres professionals que coneguin als i les joves.

TERCER MOMENT: IMPLEMENTACIÓ DEL PROGRAMA A L'AULA I AL TERRITORI

El programa FYEB es materialitza realitzant accions que agrupem en **6 eixos d'actuació bàsics**:

1. L'acompanyament educatiu a escala territorial
2. El mindfulness
3. L'orientació educativa
4. L'aprenentatge-servei combinat amb l'emprenedoria (al món anglosaxó Service Learning)
5. L'acompanyament a les famílies
6. El mentoratge

Aquests 6 eixos configuren una metodologia única en tant que totes les activitats d'un eix d'actuació es reforcen i multipliquen a partir del desenvolupament de les activitats de la resta. Per exemple, s'observa que l'orientació educativa guanya eficàcia i sentit si compta amb l'acompanyament de tots els agents educatius que formen part del dia a dia del/de la jove (educadors, entrenadors, monitors...); els projectes d'aprenentatge i servei guanyen força si els nois i noies que els protagonitzen fan mindfulness, ja que s'hi treballen aspectes molt importants sobre la posició de cadascú al món i a la vida.

Per tant, les actuacions assoleixen un màxim d'eficàcia, sentit i coherència quant els 6 eixos d'actuació es treballen conjuntament i de manera sistèmica. Tot i així, es poden realitzar adaptacions del programa, desenvolupant només alguns dels eixos d'acord a les característiques del centre, el context i la comunitat, però es perdrà eficàcia.

EIX 1. ACOMPANYAMENT EDUCATIU AL TERRITORI

El dia a dia dels i les joves no es desenvolupa en un únic context: a part de la família i l'escola, els i les joves participen i formen part de diferents entitats, clubs, institucions i associacions. Per garantir intervencions socioeducatives coherents i eficaces es fa necessari establir un **protocol de treball i coordinació** entre els diferents professionals i adults presents en l'educació dels nois i noies. La idea és que tots aquests agents estiguin en contacte, reforcin mútuament les seves accions i permetin al tutor/a del/de la jove tenir accés a les potencialitats i talents que els i les joves no mostren a l'escola. L'acompanyament educatiu del/ de la jove es materialitza a través de la xarxa educadora al territori i la personalització en el cas de cada jove, seguint els següents passos:

PAS 1. CREACIÓ DE LA XARXA EDUCADORA:

El primer que cal fer és identificar **la xarxa educadora existent al territori**: clubs esportius, associacions de lleure o socials, espais informals, professionals de serveis socials, joventut, gènere...

En un segon moment caldrà identificar **la xarxa educadora personal de cada jove**. La xarxa educadora no té un nombre fix de membres. Serà més gran o més petita en funció dels contextos on es desenvolupi el dia a dia de cada jove. D'altra banda, no tots els professionals que formen part de la xarxa tenen el mateix rol en el desenvolupament de les diferents accions.

PAS 2. IDENTIFICACIÓ DEL REFERENT EDUCATIU PER A CADA UN DELS I LES JOVES:

El **referent** és un adult que, en el moment d'iniciar la intervenció, té un vincle emocional especial amb el/la jove. El seu paper és el de seguiment i de figura de referència pel que fa a qualsevol qüestió relacionada amb ell/a. Si en el moment d'iniciar el programa no hi ha un adult referent amb el qual el noi/a tingui un vincle emocional, cal designar un professional referent i revisar durant el procés la relació per assegurar que s'ha establert una bona vinculació. Aquesta persona pot ser qualsevol membre de la xarxa educadora. L'opció ideal és que sigui el/la tutor/a del centre. Durant el desenvolupament del programa es poden afegir membres a la xarxa educativa si s'escau. Un cop s'estableix la xarxa i s'identifica el referent educatiu, cal fer funcionar **l'aplicatiu informàtic; Connecta'm**¹ que s'ha dissenyat per afavorir aquest treball.

PAS 3. FUNCIONAMENT A TRAVÉS DE L'APLICATIU INFORMÀTIC:

La coordinació entre tots els agents de la xarxa educativa es realitza a través de l'aplicatiu informàtic Connecta'm. L'aplicatiu permet recollir les diferents activitats on participa el/la jove

i enregistrar incidències de tots els contextos. També esdevé un canal de comunicació entre tots els agents que formen part de la xarxa educativa del/la jove. L'aplicatiu permet superar els handicaps relacionats amb la dificultat per trobar espais i temps per a realitzar reunions, ja que la coordinació i la comunicació a través de l'aplicatiu no requereix de presencialitat. Tot i l'ús de l'aplicatiu informàtic, és important realitzar reunions presencials quan la situació ho requereix.

PROFESSIONALS IMPLICATS:

Els professionals que executaran el projecte es troben, idealment, tan dins com fora del centre:

Professorat: encarregat de portar a terme les diferents actuacions a l'aula.

Experts: responsables de desenvolupar les diferents accions específiques com l'orientació, l'acompanyament familiar i el mindfulness. Aquestes persones poden ser personal intern del centre que disposa dels coneixements necessaris o bé personal extern especialista.

Tècnic/a de suport: és important comptar amb un/a tècnic/a de l'administració territorial encarregat/da de realitzar el seguiment de les diferents accions desenvolupades en el programa, teixir i vetllar pel bon funcionament de la xarxa educadora, cercar recursos, partners per als projectes d'APS, monitoritzar l'avaluació, etc...

Agents de suport: els i les professionals i agents educatius del territori que treballen amb els i les joves participants al programa, com per exemple educadors/es de serveis socials, d'adolescents, professionals de l'àmbit del lleure, monitors/es esportius, talleristes, i d'altres professionals que formen part del dia a dia del/la jove. Aquests agents poden ser professionals, semiprofessionals o voluntaris.

¹ En el marc del projecte FYEVB s'ha dissenyat un aplicatiu informàtic per afavorir el treball en xarxa en l'acompanyament dels i les joves. Si voleu conèixer-lo podeu posar-vos en contacte amb....

EIX 2. MINDFULNESS

El mindfulness és la capacitat de **mantenir l'atenció centrada en el present** i ser conscient de les experiències que s'estan experimentant en el moment. La pràctica del mindfulness s'ha demostrat com a molt eficaç per a millorar el desenvolupament dels i les joves, ja que té efectes positius sobre la capacitat de concentració, l'autoimatge i la regulació emocional. També es treballen aspectes molt importants com la posició en el món, l'autoconeixement, els valors... que suposen una important oportunitat de creixement personal per l'alumnat. També, si el professorat participa en les sessions, es reforça el procés de creació d'un bon vincle amb els nois i noies. Els estudis han demostrat beneficis neuronals clars. Com a tècnica fàcilment aplicable, el mindfulness aporta moltes eines i recursos als i les joves i al professorat per controlar l'estrès i tenir autocontrol, entre d'altres, tot i que per a què sigui útil s'ha de practicar. Per aquest motiu és important que es realitzi un entrenament intensiu a l'inici del programa, i durant la resta del curs es dugui a terme una pràctica regular.

La proposta que hem portat amb èxit a la pràctica té tres parts:

ENTRENAMENT ESTÀNDARD EN MINDFULNESS:

Els i les joves realitzen 1 sessió setmanal durant 9 setmanes consecutives. Durant aquestes sessions es treballen els diferents conceptes teòrics-pràctics més importants en el desenvolupament de la pràctica de mindfulness. L'entrenament que es realitza és l'estàndard creat per **Jon Kabat-Zinn**¹. Aquí cal comptar amb un expert, o millor encara, amb un/a professor/a que hagi realitzat ja l'entrenament. L'expert/a ha de desenvolupar l'entrenament al nivell dels i les joves, tenint present la seva situació emocional. Potser es requereixen més de 9 sessions, ja que l'entrenament pot obrir situacions emocionals complexes que s'han de tancar. Independentment, es recomana que es realitzin algunes sessions de recordatori al camp d'un temps, per exemple una cada mes.

ENTRENAMENT EN MINDFULNESS PER A PROFESSIONALS:

Proposem que el professorat responsable del programa al centre, i d'altres docents interessats en la tècnica, també realitzin l'entrenament estàndard. Aquest entrenament es desenvolupa de manera paral·lela al dels i les joves i de la mà del/la mateix expert/a. Aquest fet permet als docents experimentar en primera persona els beneficis del mindfulness, poder aprofitar-los en la pròpia pràctica professional, alhora que aprendre els coneixements necessaris per esdevenir experts i realitzar l'entrenament al FYEVB en altres cursos acadèmics, si s'escau.

PRÀCTICA DE MINDFULNESS:

Un cop finalitzats els entrenaments de mindfulness, s'establiran rutines de pràctica de mindfulness amb els i les joves. Aquesta pràctica es pot realitzar en el mateix horari en què es duia a terme

¹ KABAT-ZINN, J. (2005). *Coming to Our Senses: Healing Ourselves and the World Through Mindfulness*. New York: Hyperion.

DEPARTMENT OF MEDICINE, DIVISION OF PREVENTIVE AND BEHAVIORAL MEDICINE. *Center for mindfulness in Medicine, Health Care, and Society*. <<http://www.umassmed.edu/cfm/>> [Consulta: 15 de setembre de 2015]

l'entrenament amb l'expert, abans de començar cada sessió del programa o bé abans d'iniciar cada sessió d'APS, entre d'altres. Tot depèn de les característiques del grup de joves, per tant, la decisió rau en els i les professors/es responsables del programa. En aquestes sessions podria desaparèixer la figura de l'expert i la sessió pot ser dirigida per un dels/les professors/es responsables del programa que hagi realitzat la formació. Es recomana que hi hagi un seguiment i acompanyament de l'expert/a.

Els i les joves de l'Institut Federica Montseny de Badia del Vallès realitzaven diverses pràctiques de Mindfulness després de l'entrenament. Sempre iniciaven la seva pràctica amb el so del bol tibetà. Un alumne feia sonar el bol, i la resta tancaven els ulls i es concentraven en la seva pròpia respiració, o bé en el so del bol fins que el deixaven de sentir. Els i les joves agraïen aquests moments de tranquil·litat i pau.

EIX 3. APRENENTATGE-SERVEI I EMPRENEDORIA

L'Aprentatge i Servei (APS)¹ és una proposta educativa que combina processos d'aprenentatge i de servei a la comunitat en un sol projecte en el qual els participants es formen tot treballant sobre necessitats reals de l'entorn amb l'objectiu de millorar-lo. L'aprenentatge servei permet als alumnes aprofundir sobre els continguts acadèmics adquirits i alhora reflexionar sobre el sentit dels valors personals i adoptar major responsabilitat cívica². Les propostes d'APS ofereixen l'oportunitat de situar als i les joves en un context nou, en el qual han de posar en joc competències i habilitats diferents de les habituals. A més, el fet de relacionar-se amb el context des d'una perspectiva de servei comunitari i personal, permet millorar l'autoimatge i la percepció personal i de la comunitat, adquirint autoestima i sentit.

D'altra banda, l'APS obre als centres la possibilitat de **col·laborar amb la comunitat** en múltiples direccions, obrint oportunitats i generant nous recursos.

Si combinem el desenvolupament d'aquest tipus de projectes amb **l'aplicació de les competències emprenedores** en la seva planificació i desenvolupament, facilitarem que els i les joves adquireixin habilitats relacionades amb la creativitat i la participació molt útils en tots els aspectes personals i laborals. L'APS ha de ser una oportunitat per a què els i les joves puguin crear, implementar, avaluar i fer un retorn públic d'un **projecte**. Entenem que aquest factor és fonamental per treure un màxim rendiment de l'acció.

La proposta d'APS ha d'anar dirigida a ajudar als altres, al **treball amb persones**, per a potenciar el desenvolupament de l'empatia, l'autoestima i el creixement personal. Alhora, el contacte amb les persones permet sentir als i les joves una gratificació immediata que facilita un procés de reflexió sobre el **sentit** de la pròpia vida. Aquest aspecte és molt important, ja que el fet d'experimentar que la vida té sentit és la força motivacional dels individus i una font d'autorealització personal com va afirmar Viktor Frankl³. D'altra banda, el fet que els i les joves trobin sentit a la vida pròpia facilitarà l'adquisició de competències a l'escola en tant que disposaran d'uns objectius vitals que vincularan amb les exigències acadèmiques del sistema educatiu.

La proposta concreta a desenvolupar depèn de les singularitats de cada context, comunitat i centre educatiu, i de les característiques dels i les joves. Per tant, es poden desenvolupar projectes d'APS en contextos molt diversos, com per exemple, associacions sense ànim de lucre, centres educatius o fundacions privades, entre moltes altres opcions. Un projecte d'APS no té una durada concreta, sinó

que depèn novament de les característiques del centre i del grup de joves. Tanmateix, tota proposta d'APS ha de complir els següents aspectes bàsics:

- Durar el temps suficient per a poder permetre als i les joves participar de totes les etapes d'un projecte d'APS.
- Permetre espais de reflexió per a afavorir l'adquisició i la presa de consciència dels aprenentatges desenvolupats durant el procés.
- Comptar amb les següents fases: (1) realització d'un esbós del projecte, (2) establiment de relacions amb els partners del territori, (3) planificació del projecte, (4) preparació del grup, (5) execució del projecte, (6) avaluació, (7) presentació pública dels resultats.
- Utilitzar la metodologia de l'emprenedoria per dur a terme les fases anteriors.

Totes han de ser desenvolupades pels i les joves amb el suport del professorat responsable del projecte en tant que aquesta proposta d'APS compta amb els principis d'emprenedoria. Es recomana l'ús de dinàmiques grupals per al desenvolupament de totes les fases i les tutories entre iguals per preparar al grup, és a dir, utilitzar l'aprenentatge entre iguals per assolir els coneixements necessaris per desenvolupar l'APS.

En el FYEVB us proposem que realitzeu dues experiències d'APS diferents, tot i que aquest aspecte és modificable d'acord a les característiques dels i les joves, el context, la comunitat i el centre educatiu corresponent.

"Banús amb la Gent Gran"

Els i les joves del FYEVB del Institut Banús de Cerdanyola del Vallès van realitzar l'APS a diferents associacions per a la gent gran. Els i les alumnes van realitzar diversos tallers escollits gràcies als resultats d'un qüestionari elaborat per ells mateixos i contestat per la gent gran. Els dos col·lectius van programar de forma conjunta els tallers a través d'un qüestionari i les dues trobades que van tenir lloc a l'institut. Finalment els tallers escollits van ser: Mindfulness, exercici físic a través d'estructures, noves tecnologies i petanca. Va ser una experiència molt enriquidora per a les dues parts implicades. Per a veure de primera mà la seva experiència, podeu visitar el blog "Banús amb la Gent Gran" que van crear per mostrar el dia a dia de l'experiència

<http://banusamblagentgran.blogspot.com>

¹ National Youth Leadership Council. Serve. Learn. Change de The World. <<http://nylc.org/>> [Consulta: 15 de setembre de 2015]

² BRINGLE R., HATCHER, J. & MCINTOSH, R. (2006) "Analyzing Morton's Typology of Service Paradigms an Integrity" en *Michigan Journal of Community Service Learning*, 13, 5 – 15.11

³ FRANKL, V. (2006) *Man's Search for Meaning. An Introduction to Logotherapy*. BeaconPress, Boston, MA. Traducció a l'espanyol: FRANKL, V. (1979) *El hombre en busca de sentido*. Barcelona: Herder.

Aquesta proposta d’APS es concretà de la següent manera:

Proposta Aprenentatge-Servei “Banús amb la Gent Gran”	
Dedicació: 2 sessions d’una hora a la setmana	
Setmana 1	Realització de l’esbós del projecte. El/la professor/a responsable explica als alumnes què és un APS. A partir d’aquí, els alumnes debaten i reflexionen sobre quines temàtiques els hi agrada, amb quins col·lectius voldrien treballar.. L’objectiu de la sessió és que els i les joves entenguin què vol dir fer un APS; implicació amb l’entorn, planificació i implicació en la realització d’un servei a la comunitat basat en les necessitats que s’observin, etc.
Setmana 2	Establir relacions amb les institucions de l’entorn. Els i les joves realitzen un llistat de possibles institucions on realitzar l’APS. Utilitzen la tècnica de la pluja d’idees per fer el llistat. Un cop han elaborat la llista, creen un model de fitxa per a recollir tota la informació que es necessita de les institucions (Nom, persona de referència, telèfon de contacte, a què es dedica, quines necessitats tenen...). Realitzen visites a les institucions de Cerdanyola que treballen amb la gent gran per a què els i les joves recullin la informació que necessiten de primera mà i tinguin un primer contacte que els permeti fer-se una idea més aproximada de la institució. Un cop han recollit tota la informació, els i les joves escullen la institució on realitzar l’APS; un casal de la gent gran.
Setmana 3	
Setmana 4	Definició del projecte. Un cop escollida la institució, es defineixen els objectius del projecte, els continguts de les sessions i l’avaluació. Per definir els continguts, els i les joves elaboren un qüestionari que passen a la gent gran.
Setmana 5	Preparació del grup. Amb el buidat de les respostes obtingudes en els qüestionaris decideixen fer cinc tallers d’acord a les preferències manifestades per el col·lectiu al qual s’adrecen: mindfulness, noves tecnologies, petanca, jocs i activitats en línia i estructures (exercici físic). Un cop presa la decisió, els i les joves prenen consciència d’allò que necessiten aprendre per realitzar el que han decidit. Es divideixen en petits subgrups, on cada un s’encarregarà d’un taller diferent, i es preparen per ensenyar a la gent gran. Així doncs, els i les joves revisen els seus coneixements i aprenen sobre informàtica, mindfulness, estructures i petanca, que són els tallers que han decidit fer.
Setmana 6	

Setmanes 7, 8, 9, 10, 11, 12 i 13	Execució del projecte. Els i les joves desenvolupen el projecte que ells mateixos han elaborat. El professorat acompanya als i les joves durant les sessions, però són els mateixos joves els encarregats de desenvolupar les sessions i guiar als usuaris. Els usuaris van passant pels diferents tallers, i per tant, els i les joves han de guiar totes les sessions d’APS amb el seu subgrup. Tal com s’ha esmentat, es pot fer una petita pràctica de Mindfulness abans d’iniciar cada sessió, sempre i quan això ajudi als i les joves a relaxar-se i a desenvolupar les sessions.
Setmana 14	Avaluació i retorn del projecte. Els i les joves reflexionen sobre la seva experiència i apliquen els instruments d’avaluació que han definit al projecte, un qüestionari de satisfacció i un grup de discussió amb el professorat.

Els i les joves del FYEB de l’Escola HarbourSchool de Portsmouth van realitzar un projecte amb els usuaris de l’associació sense ànim de lucre BivolTrust (joves amb discapacitats). Durant aquest procés van realitzar diferents activitats de desenvolupament personal per a millorar la seva autoestima i construir un projecte de vida de manera conjunta entre els dos grups de joves.

EIX 4. ORIENTACIÓ EDUCATIVA

La “European Lifelong Guidance Policy Network”¹ (ELGPN) defineix la orientació com “un conjunt d’accions o d’activitats que permeten als ciutadans de qualsevol edat, i en qualsevol moment de les seves vides, identificar les seves capacitats, competències i interessos, per prendre decisions clares, conscients i realistes en matèria d’ensenyament, de formació i de treball, i generar els seus itineraris individuals en l’aprenentatge, el treball i altres espais on aquestes capacitats i competències seran adquirides o utilitzades”.

Convé no confondre “orientació educativa” amb les indicacions que es donen als alumnes per a l’elecció d’estudis. El procés orientador és un **procés continuat** de caràcter educatiu, d’acompanyament i de guiatge que pretén el desenvolupament òptim dels i les joves amb vista a la seva realització professional i personal futura. Aquest procés ha d’acompanyar al i la jove en la construcció d’un **projecte de vida personal** que inclogui un itinerari formatiu a mig i llarg termini, que atorgui sentit als esforços i obligacions que es desprenen de la tasca educativa i que augmenti la motivació dels i les joves vers l’educació formal i la participació comunitària. Així doncs, el centre del procés és el/la jove més enllà del seu rol com a alumne/a, i veient-lo com a responsable del seu procés d’orientació.

Entenem com a molt important que l’orientació es treballi de **forma “infusionada”** al llarg de tota l’etapa educativa; és a dir que en totes les actuacions educatives els docents i agents educatius amb els quals entri en contacte el/la jove tinguin una visió orientadora de les seves actuacions i facin saber quin és el **sentit** i utilitat d’aquelles activitats que es desenvolupen. Coherentment, totes les actuacions desenvolupades en el marc del projecte FYEVB han d’incorporar aquesta visió de sentit.

Aquests missatges es complementaran i reforçaran amb un programa específic d’orientació en el qual es treballaran els següents continguts:

- L’autoconeixement de l’alumnat (característiques personals, potencialitats, il·lusions, etc)
- El desenvolupament personal (motivació, autoconcepte i autoestima acadèmica i professional)
- El desplegament de les competències sòcio – laborals
- El coneixement de l’entorn formatiu i professional
- La construcció del projecte de vida personal.

Aconsellem que la introducció d’aquests continguts es realitzi un cop ja s’ha treballat amb el grup aspectes com el Mindfulness i s’ha iniciat les actuacions d’APS ja que permetrà que el jove pugui tenir

una millor aproximació a les qüestions treballades en les sessions d’orientació i relacionar-les amb qüestions pràctiques que el grup ha viscut o està vivint en els altres àmbits.

Recomanem realitzar un total de 10 sessions d’orientació, combinant actuacions de caire individual amb aquelles grupals. En el següent quadre podem veure l’estructura temporal d’aquest programa i un conjunt d’activitats per a portar-les a terme:

Programació d’Orientació	
	Tot procés d’orientació requereix d’una reflexió individual sobre aspectes rellevants per a la presa de decisions: com sóc, què m’agrada, quines coses puc fer millor, quins són els meus talents, quins són els meus objectius professionals, etc. EXEMPLE D’ACTIVITATS: Dinàmica d’autoconeixement (individual/grupal). Realització d’un collage personal (amb imatges, dibuixos, paraules, etc.) dividit en quatre apartats: com sóc, què és important per a mi, què sé fer i què m’agrada. L’objectiu de l’activitat és que els i les joves comencin a prendre consciència de quines són les seves habilitats, interessos i capacitats. Es recomana també comptar amb l’opinió de persones properes al jove (família, amics, professors, etc.) per a completar la informació. Al finalitzar els collages es realitza un petit debat per a que entre tots puguin fer emergir les potencialitats de cada un dels i les joves i com aquestes poden vincular-se amb certes professions. Jo en un futur (individual/grupal): Es demana al/la jove que reflexioni sobre com es veuen en un futur: a nivell familiar i a nivell laboral. Poden fer un dibuix o escriure-ho. L’objectiu d’aquesta dinàmica és que els i les joves puguin representar els seus desitjos i interessos i fer emergir aquelles imatges fantasioses que poden tenir sobre el seu futur.
Autoconeixement	
Sessions 1, 2 i 3	Un cop realitzada l’activitat els joves comparteixen les seves produccions amb els seus companys i reflexionen sobre quines actuacions han de dur a terme per a poder assolir aquests desitjos. Roda de la Vida (individual): La roda es representa amb un cercle dividit en les seccions que simbolitzen cada un dels àmbits; desenvolupament personal, família, amics, formació i temps lliure. L’alumne ha de valorar el nivell de satisfacció personal en relació a cada una de les seccions, puntuant de l’1 al 10, d’aquesta manera el/la jove té una representació gràfica del grau de satisfacció que té en cada aspecte. L’objectiu d’aquesta activitat és que el/la jove pugui reflexionar sobre com es sent en els diferents àmbits de la seva vida, a quins dóna més importància o està més satisfet/a i valorar sobre quins aspectes vol millorar. Model GROW (individual): aquest model ajuda a la persona a identificar problemes i generar idees i solucions. GROW és l’acrònim de; GOAL – Objectiu, (Què t’agradaria aconseguir? Definició de la meta o objectiu) REALITY – realitat (Què està passant a la realitat? Anàlisi de la situació actual), OPTIONS – opcions (Què podries fer? Llistat d’opcions i avaluació de les alternatives) i WILL – compromís (A que et compromets? Establir un pla d’acció). A través d’aquestes preguntes podem acompanyar al/la jove en detectar aquells aspectes de la seva vida que pot canviar i establir compromisos de canvis. Amb aquest mètode es vol generar reflexions com per exemple: “com que trec males notes, m’apuntaré a fer estudi assistit”; “com que em costa prestar atenció, practicaré mindfulness”; “Com que no em relaciono amb massa gent m’apuntaré a l’espai jove”, etc.

¹ European Lifelong Guidance Polici Network. <<http://www.elgpn.eu/>> [Consulta: 15 de setembre de 2015]

Desenvolupament de les competències personals Sessions 4, 5 i 6	Durant el procés orientador el/la jove ha de tenir l'oportunitat de conèixer i posar a prova les competències més importants per al desenvolupament personal, laboral i social. EXEMPLE D'ACTIVITATS: RolePlaying sobre competències (grupal): es proposen als i les joves una sèrie de situacions en les que es posen a prova algunes de les competències clau que es vol treballar (autoconfiança, autocontrol, comunicació, iniciativa, etc.). Els i les joves han de representar aquestes situacions tot donant una solució a la situació plantejada. Un cop finalitzada la representació el grup reflexiona sobre com s'ha gestionat la situació, si la resposta donada era la més adequada i es proposen alternatives d'actuació. L'objectiu de l'activitat és que els i les joves puguin veure de forma directa com es desenvolupen diferents competències i puguin reflexionar de manera conjunta sobre la importància de millorar-les. Les competències al meu dia a dia (individual / grupal): dissenyem un llistat de competències amb la seva definició, els i les joves han de pensar quan posen en pràctica aquesta competència en la seva vida quotidiana. També es pot demanar que pensin en situacions de l'APS que estan realitzant en el que l'han d'aplicar. Després es pot treballar de forma conjunta o individual, gràcies a un diccionari de competències, el grau que cada jove considera que té assolida una certa competència.
Coneixement de l'entorn formatiu i laboral Sessions 7 i 8	Per a poder fer una bona presa de decisions cal tenir a l'abast la informació necessària. Sovint els i les joves es senten perduts en quant al coneixement de les opcions formatives que tenen i la relació d'aquestes amb el mercat laboral, també per això es decanten per aquelles professions més comuns, sense explorar realment les seves potencialitats. EXEMPLE D'ACTIVITATS: Els entorns professionals (grupal): Es divideix al grup de joves en dos, cada un d'ells disposa d'un seguit de targetes amb el nom d'entorns professionals, les seves definicions i diferents professions. La tasca a desenvolupar és relacionar la definició de l'entorn, amb el títol i les professions que l'hi correspongui. L'objectiu de l'activitat és prendre consciència del gran ventall de possibilitats existents i que vegin com s'agrupen en funció de les competències que es requereixen per a desenvolupar-les. Es recomana que a aquesta activitat s'incorporin professions poc comunes i emergents, que possibilitin un debat sobre aquestes professions i generar curiositat per conèixer-ne d'altres. El mapa del sistema educatiu (grupal): Amb tot el grup es dissenya un mapa del sistema educatiu. Primer es deixa als i les joves construir aquest mapa en funció dels seus coneixements previs, sense cap indicació per part de l'orientador/a. Un cop finalitzada la primera proposta es comenta amb el grup i es compara el que han elaborat amb el sistema educatiu real. Es pot ampliar aquesta informació amb recursos web on trobar informació acadèmica i laboral del seu interès. L'objectiu d'aquesta activitat és que el/la jove pugui ser conscient dels diferents itineraris i sortides formatives que existeixen un cop finalitzada l'etapa educativa i pugui visualitzar el seu propi itinerari.

Disseny d'un projecte de vida Sessions 9 i 10	Al finalitzar el procés cal fer un tancament on els i les joves puguin recollir les evidències de les diferents activitats que han desenvolupat. L'objectiu d'aquest tancament és construir el primer esbós del seu projecte de vida que els permeti dotar de sentit els requeriments i esforços que els diferents contextos els demanen. Aquest projecte és obert i temptatiu, cal que el/la jove tingui molt clar que podrà revisar-lo i modificar-lo al llarg del seu itinerari però que poder tenir-lo li permetrà anticipar i preparar les diferents decisions que haurà d'anar prenent. EXEMPLE D'ACTIVITATS: Vídeo-currículum (individual): Realització d'una història digital en la que el/la jove pugui fer una presentació de si mateix/a a través d'una història. Aquest vídeocurrículum pot estar centrat en el moment present o futur, pot ser en format documental, entrevista, còmic, dibuix animat, etc. S'ha de facilitar que cada jove pugui trobar la forma d'expressar en la que es senti més còmode per a presentar-se davant dels altres i quina és la imatge de si mateix que vol donar. Al finalitzar, i si el/la jove hi està d'acord, es presenten els diferents vídeocurrículum i es comparteix la impressió amb la resta de companys/es.

Els i les joves de l'Institut Jaume Mimó de Cerdanyola del Vallès van estar acompanyats per l'orientadora de l'ajuntament de la localitat per a realitzar tot el procés d'orientació. Al llarg de tot el curs es van trobar amb l'orientadora, en ocasions de forma individual i en d'altres com a grup per a poder realitzar les diferents activitats proposades. Els i les joves, al finalitzar el curs van expressar que aquest procés els ha estat molt útil per a poder conèixer-se millor i iniciar la reflexió sobre el seu itinerari formatiu.

EIX 5. ACOMPANYAMENT FAMILIAR

És prou conegut que un factor d'èxit educatiu dels i les joves és la **implicació de les seves famílies**, però no sempre és possible; situacions familiars complexes, el desconeixement i a voltes la desconfiança de la família vers a la institució escolar (i viceversa), el moment evolutiu dels i les joves, etc. poden dificultar aquesta implicació. Per tot això, la realització d'un **acompanyament a les famílies** dels i les joves que participen en el programa esdevé un element fonamental.

Tal com es comentava a l'apartat de cultura de centre, els i les alumnes i les famílies del perfil educatiu que planteja el FYEVB solen presentar una actitud de resistència vers el centre educatiu en tant que no solen compartir ni els valors culturals del centre ni la idea que l'escola esdevé un mecanisme de mobilitat social. Per aquest motiu, cal vetllar per a què els i les joves presentin una actitud d'acomodació, és a dir, tot i no compartir els valors culturals, concebin el centre com un mecanisme per assolir els seus objectius vitals. Cal **compensar les desigualtats provinents de la diferència de valors culturals** entre el centre educatiu i la família i superar aquest handicap amb el qual els i les joves parteixen des de l'inici de l'escolaritat. Acompanyar les famílies en aquest procés és una eina molt útil per assolir els següents objectius:

- Empoderar a les famílies per a assolir la confiança suficient per a afrontar un canvi en el seu model parental.
- Canviar el discurs en negatiu sobre els i les joves i la funció parental cap a discursos en positiu, tot potenciant el capital personal i familiar que cal aprofitar.
- Conèixer bons hàbits i competències que es requereixen en el moment evolutiu i educatiu dels i les joves.

Es parteix d'una perspectiva sistèmica i **contextual** del fet educatiu, en la que es tenen en compte tots els sistemes en els quals es desenvolupa el/la jove. Es treballa posant especial èmfasi en la relació entra l'escola i la família i com podem potenciar aquesta relació per a millorar el procés educatiu del/la jove.

Aquest acompanyament s'estructura en 6 sessions grupals, d'una hora i mitja de durada i repartides mensualment on el/la dinamitzador/a de les sessions, que aconsellem que sigui un/a psicòleg/a familiar, condueix el diàleg amb les famílies per a treballar els diferents aspectes plantejats. El suport del grup, la percepció d'afrontar una problemàtica o unes dificultats comunes amb altres famílies i la oportunitat de compartir solucions i estratègies són els grans motors de canvi i empoderament per a les famílies participants.

S'aconsella que es faci alguna sessió prèvia individual amb les famílies amb l'objectiu de crear un vincle entre la persona responsable de l'acompanyament i les famílies. Un cop creat el vincle s'iniciaran les sessions grupals.

És important que les sessions es treballin com espais d'**empoderament** de les famílies: la persona que les porti ha de conduir les sessions i facilitar que siguin les pròpies famílies qui, entre elles, vagin trobant les respostes a les qüestions que els preocupen i mobilitzin les pròpies competències. Sessions en format "expert" i "oients" no tindran cap eficàcia a mig termini. Per tant, tot i que el

contingut de les sessions és important, ho és encara més la manera com es treballa amb les famílies.

A continuació es presenta una proposta detallada de la possible programació de les diferents sessions. La proposta és modificable d'acord a les característiques dels i les joves, el context, la comunitat i el centre educatiu corresponent.

Programació d'Acompanyament Familiar	
	Presentació del programa. Explicació del funcionament i contingut de les diferents sessions.
Sessió 1	En la primera sessió és el moment en què les famílies exposen les seves inquietuds, les seves expectatives i els temes que més els interessa treballar durant les diferents sessions. En aquesta sessions també es demana a les famílies que omplin el qüestionari de les famílies (annex 3, instrument 9) per conèixer les situació de partida i fer l'avaluació inicial.
Sessió 2	L'adolescent i nosaltres: entenem millor la nostra canalla. Continguts i eines per fer front a l'etapa evolutiva en la qual es troben els i les joves. Moment per a reflexionar sobre l'etapa evolutiva, compartir les inquietuds, preocupacions i estratègies parentals.
Sessió 3	L'adolescència és un moment de crisi viscut amb força angoixa en la majoria de contextos familiars. Per això esdevé clau parlar de quins canvis físics, personals, socials i relacionals es produeixen en aquest moment per així, gràcies a la comprensió d'aquesta etapa, la família pugui relacionar-se amb el jove adolescent amb noves eines. ¹
Sessió 4	La relació entre l'escola, l'adolescent i nosaltres: com les famílies poden acompanyar els seus fills en la seva escolarització secundària. En aquesta sessió es reflexiona sobre quina és la relació que es manté amb el centre educatiu, com es percep la institució escolar, quin és la relació que es manté entre família i centre educatiu, quin paper pot tenir la família, etc. Per altra banda es donen indicacions sobre com acompanyar als adolescents amb les tasques escolars. Incidint sobretot amb la importància de la utilització de les tècniques d'estudi (fent pràctiques amb els propis pares i mares sobre esquemes, subratllats, resums, cerca d'informació), l'ús de recursos de suport; recursos web, aplicacions, etc.
Sessió 5	Un projecte de vida per endavant. Continguts i eines per acompanyar als i les joves per a plantejar el seu projecte de vida. Es reflexiona sobre la importància de la construcció del projecte de vida de cada un dels/les joves atenent a les seves característiques, interessos i motivacions. Valorar el paper de la família en la presa de decisions. Donar eines útils per aquest acompanyament (llocs web, informació sobre les diferents sortides educatives i professionals, etc)
Sessió 6	Tancament i posada en comú

Les famílies dels i les joves del FYEVB de l'Institut Badia de Badia del Vallès van dur a terme una sessió grupal sobre l'etapa evolutiva en la qual es troben els seus fills. Es va realitzar un debat al voltant de la temàtica a partir d'experiències personals molt enriquidor per a totes les famílies.

EIX 6. MENTORATGE

Un **jove proper** és un referent per a l'alumnat, conèixer la seva experiència i trajectòria pot servir de model i mirall per al canvi. És per això que al 6è eix del programa introduïm l'acompanyament des de la vessant de mentoratge entre iguals.

El **mentoratge** és un procés d'ajuda i guia en l'aprenentatge de coneixements, habilitats i/o competències i en el desenvolupament personal, social, formatiu i professional, que comporta beneficis per les dues parts implicades. La relació que s'estableix és voluntària, intencional i exigeix compromís i confiança. També permet desenvolupar el màxim potencial de cadascú, ja que es tracta d'un procés constructiu amb vista a l'optimització dels aprenentatges¹. De fet, s'ha evidenciat que el fet que un jove pugui establir un vincle positiu amb un mentor millora les seves possibilitats d'èxit tan en l'àmbit social com escolar².

Amb l'experiència de mentoratge perseguim:

- Esdevenir una alternativa de creixement i aprenentatge.
- Potenciar l'adquisició i el desenvolupament de coneixements, habilitats i competències a través de l'acompanyament i el guiatge de joves que han viscut experiències similars a les seves
- Donar suport als i les joves en l'etapa evolutiva en la qual es troben a partir de les experiències dels/de les mentors/es.
- Desenvolupar compromís, implicació i col·laboració d'altres agents de la comunitat.

Durant el desenvolupament del programa s'establirà un/a jove mentor per a acompanyar als/les joves participants durant tot el procés. Per a establir aquesta relació cal tenir presents els següents aspectes:

- Els i les mentors/es poden ser alumnes o exalumnes del centre, companys/es més grans d'alguna activitat extraescolar, etc.
- És important que siguin menors de 25 anys, ja que els i les joves han de notar que hi ha una proximitat d'edat clara.
- La proposta i elecció del mentor és competència de la xarxa educadora; s'ha de tenir en compte les característiques del mentor i del/la jove.
- La relació de mentoratge es desenvoluparà durant el programa a través de trobades informals entre els i les joves.

¹ GARCÍA, ROMERO, RUIZ I VALVERDE (2004): "Innovación en la Orientación Universitaria: la mentoría como resupuesta" en *Contextos Educativos*, 6-7 p. 87-112.

² TIERNEY, J.P., J. GROSSMAN, AND N. RESCH (1995). *Making a Difference: An Impact Study of Big Brothers Big Sisters*. Philadelphia: Public/Private Ventures. <http://www.ppv.org/ppv/publications/assets/111_publication.pdf>

- Es durà a terme una supervisió de la relació gràcies al feed-back que proporcionaran els mentors als tutors referents del/ de la jove.

Un cop seleccionats els mentors es realitzarà una trobada amb tots els mentors amb l'objectiu de realitzar una explicació del programa, exposar els objectius de la relació i establir els seus drets i deures com a mentors. Si algun centre ho creu convenient, es pot realitzar una petita formació sobre el mentoratge.

La proposta de mentoratge que es planteja és una trobada setmanal entre mentor/ jove participant, en el que a través dels interessos i necessitats del jove el mentor es plantejaran diferent accions; suport escolar, realització d'activitats esportives, realització d'activitats lúdiques. Aquest acompanyament estarà en tot moment tutoritzat pel referent del jove participant.

Sempre que sigui possible s'aconsella involucrar al jove mentor en les activitats presents a la resta d'eixos; poder participar d'alguna actuació en el projecte d'Aprenentatge i Servei, acompanyar al jove a conèixer el seu centre educatiu si aquest està estudiant una formació post-obligatòria, participar en una part de les sessions amb famílies per a aportar la visió del adolescent, etc.

QUART MOMENT. RETORN A LA COMUNITAT

És important que totes aquelles accions que es desenvolupin en el marc del programa es facin **visibles a la comunitat**, en particular les vinculades als APS. Així doncs, en el disseny s'ha de tenir en compte i preveure les actuacions de difusió i posada en comú que es realitzaran.

Activitats de difusió:

- Creació d'un bloc en el que recollir les experiències; serveix com a aparador i altaveu de les diferents actuacions que es desenvolupen, permet compartir les activitats amb d'altres companys i amb la família i ofereix l'oportunitat de reflexionar sobre el procés que s'està portant a terme.
- Publicació als diferents mitjans de comunicació locals de les actuacions que es desenvolupen.
- Acte públic de tancament on es presentin les experiències: amb presència de les famílies, les entitats amb les que s'ha treballat, les autoritats locals i educatives.

El fet de difondre i compartir amb la resta de la comunitat les actuacions que es desenvolupen és una eina molt potent de canvi en la imatge i percepció que els/les joves tenen d'ells/es mateixos, les seves competències i el seu paper a la comunitat. També és un element essencial per oferir a l'entorn proper una nova imatge del jovent i crear així noves relacions.

Al finalitzar el projecte es va organitzar una trobada amb els 5 centres educatius participants (Institut Federica Montseny, Institut Badia del Vallès, Institut Jaume Mimó, Institut Banús i HarbourSchool), on el jovent participant va tenir la oportunitat de presentar les seves experiències davant un públic format per familiars, professorat i autoritats educatives i del món local.

CINQUÈ MOMENT. AVALUACIÓ

L'avaluació és una de les fases més importants en tot programa educatiu en tant que permet valorar l'assoliment dels objectius i prendre decisions sobre la implantació del mateix. El programa FYEVB compta amb un sistema **d'avaluació integral**, desenvolupat per experts de metodologia de la Universitat de València, que es desenvolupa de manera paral·lela al programa i permet prendre decisions sobre el mateix.

És molt important passar bé els qüestionaris als alumnes, i si és possible, individualment, per tal d'assegurar la seva fiabilitat. El **propi procés d'avaluació té un important potencial de canvi** per als nois i noies, sempre que es faci bé. També el té per al professorat i el centre.

A l'[Annex 3](#), podem veure els diferents instruments de recollida d'informació, tots ells sorgeixen per a donar resposta als canvis que s'espera que el programa produeixi en: els/les joves, les seves famílies i el professorat en els àmbits: personal, escolar, familiar, comunitari i professional (Instrument 1; quadre de canvis).

Proposem un sistema d'avaluació integral que utilitza un instrument central, el **Quadre de canvis** (instrument 1), que recull els canvis realitzats pel noi/a i el seu context, i deu instruments que ens permeten precisament omplir aquest quadre.

INSTRUMENT 1. QUADRE DE CANVIS: Recull dels canvis que s'espera obtenir amb l'aplicació del projecte, recollits en funció del col·lectiu diana (alumnat, familiar i professional) i del àmbit (personal, familiar, escolar, professional i comunitari). Per a cada canvi es proposen els indicadors d'assoliment, els instruments de recollida d'informació i l'informador.

Aquest quadre recull l'avaluació del programa en la seva totalitat, integra la informació dels altres deu instruments i ens permet comprovar el nivell d'assoliment dels objectius proposats. El quadre desplega, per als diversos àmbits (creixement personal, escola, comunitat, família i professionals) els canvis sobre els quals es vol treballar, molt clarament especificats en indicadors. Cada indicador va vinculat a un instrument concret que s'usarà per comprovar el grau d'assoliment dels canvis.

INSTRUMENT 2: INFORME DEL TUTOR: té l'objectiu que el tutor, durant el curs, pugui anar recollint els canvis que observa en els/les adolescents en els àmbits que es treballen. Consta de 19 ítems, dividit en dos seccions, la primera fa referència a l'àmbit personal de l'alumne i la segona a l'àmbit escolar.

INSTRUMENT 3: AUTOINFORME DE L'ALUMNE: Té l'objectiu d'avaluar aspectes personals i d'interacció del/de la jove amb el seu context. El qüestionari està compost per 30 preguntes en el que s'exploren els diferents àmbits en els quals es vol produir canvis.

INSTRUMENT 4: MINDFUL ATTENTION AWARENESS SCALE-ADOLESCENTS (ESCALA D'ATENCIÓ I CONSCIÈNCIA PLENA PER A ADOLESCENTS): Consta en 14 ítems per a mesurar la consciència plena dels adolescents. Mesura en quina freqüència els i les joves consideren que tenen una actitud d'atenció oberta i receptiva als esdeveniments i experiències. L'alumne respon a aquest qüestionari.

INSTRUMENT 5: EMOTIONAL INTELLIGENCE INVENTORY : EQ-I:YV (INVENTARI D'INTEL·LIGÈNCIA EMOCIONAL), [YOUNG VERSION, BAR-ON & PARKER (2000)]: Autoinforme dissenyat per a mesurar la Intel·ligència Emocional en nens/es i adolescents de 7 a 18 anys. Consta de 60 ítems en el que es valoren cinc dimensions: competències intrapersonals, interpersonals, gestió de l'estrès, adaptabilitat i estat d'ànim. L'alumne respon a aquest qüestionari.

INSTRUMENT 6: ADOLESCENT LIFE GOAL PROFILE SCALE: ALGPS, (ESCALA DE PERFIL DE L'OBJECTIU DE VIDA DE L'ADOLESCENT) [GABRIELSEN, ULLEBERG, REIDULF Y WATTEN, 2012]: Escala que avalua l'objectiu personal, el significat, estructura i direcció en els adolescents. Mesura la importància percebuda de quatre categories (Relacions, Generativitat, Religió i Assoliment) i el grau en el que consideren que aquests objectius són abastables. L'alumne respon a aquest qüestionari, així doncs l'escala ha de ser complimentada en dues ocasions, primer tenint en compte el moment present: *Fins a quin punt és aquesta meta important per a tu?* I una segona vegada fent referència al futur: *En quina mesura és aquesta meta assolible per a tu?*

INSTRUMENT 7: AUTOINFORME DE LES FAMÍLIES: Té l'objectiu de poder recollir la visió que tenen les famílies sobre els canvis que observen en el jovent en els diferents àmbits treballats i com es perceben elles en el seu rol com a educadores. L'informe consta de 24 preguntes relacionades amb com les famílies perceben al jovent i 12 preguntes relacionades amb la criança i la comprensió del moment evolutiu del jovent.

INSTRUMENTS 8, 9, 10 I 11: DIARI DELS PROFESSIONALS IMPLICATS: Es recomana que els diferents professionals que intervenen en el programa (formadors/es de mindfulness, orientadors/es, dinamitzadors/es de grup de pares) realitzin un diari en que es reculli cada una de les sessions i el seu desenvolupament.

Informador/a	Alumnat	Família	Tutors/es	Xarxa Educativa	Tècnics		
Moment de recollida					Tècnic/a Orientació	Tècnic/a suport	Tècnic/a Acom. Fam.
Inicial i final	Qüestionari individual (Instrument 3) Mindfulness (Instrument 4) EQ- IYV (Instrument 5) ALGPS (Instrument 6)	Test família (Instrument 7)	Diari del tutor (Instrument 2)				
Durant tot el procés				Instrument de seguiment i coordinació (Instrument 9)	Diari orientació (Instrument 8)	Diari tècnic suport (Instrument 10)	Diari formador (Instrument 11)

Com es veu en el quadre els informes i qüestionaris de l’Alumnat, família i tutors/es han d’omplir-se tan a l’inici com al final del projecte per a poder fer una bona avaluació de l’impacte que aquest té en els participants implicats. I per poder fer una bona avaluació del desenvolupament del programa cal recollir les intervencions durant tot el procés gràcies als diaris de camp dels tècnics participants.

Aquesta proposta d’avaluació ens permet que al finalitzar el programa tinguem una visió clara de com s’ha desenvolupat, així com dels canvis que s’han produït en els i les joves amb els quals treballem.

Els resultats obtinguts de l’avaluació del programa han mostrat que la percepció dels i les joves sobre el reconeixement de les pròpies emocions ha millorat després de participar en el programa.
Es comprova també que després de participar en el projecte els joves perceben que els/les professors/es els coneixen a ells/es i al seu entorn millor, fet que es transmet en una major confinaça i obertura del/la menor cap a la persona de referència.
El professorat ha destacat que els i les joves que han participat en el projecte han millorat les competències personals i emocionals, com l’autoestima, la percepció personal i la responsabilitat, així com també ha potenciat les capacitats que permeten convertir un propòsit en realitat.

QUINES SÓN LES CLAUS DE L'ÈXIT EN L'APLICACIÓ DEL FYEB?

1. L'acompanyament educatiu del/de la al territori. Els i les joves es desenvolupen en diferents contextos i es relacionen amb diferents professionals que vetllen pel seu desenvolupament integral. La creació de xarxes integrades per tots els agents educatius del territori presents en el desenvolupament dels i les joves, facilitat a través d'un aplicatiu informàtic (Connecta'm) per a la coordinació real entre els agents que formen part de la xarxa, és un element important d'èxit.

2. Metodologia innovadora. El programa proposa integrar diferents eines de treball en un mateix marc i relacionar-les per tal de potenciar el benefici que cada una d'elles aporta al desenvolupament del/de la jove: El programa utilitza d'estratègies innovadores com el **Mindfulness**, l'**Aprenentatge Servei**, l'**Emprendoria**, i el **Mentoratge**. Aquestes estratègies permeten treballar de manera efectiva els canvis de percepció i d'actitud que han d'acabar millorant les oportunitats dels nois i noies.

3. El treball sobre el sentit com fil conductor de l'acció educativa. Els nois i les noies amb perspectives d'èxit escolar complicades, poden canviar les seves opcions si es treballa amb ells sobre el sentit de la vida, del seu dia a dia, del seu futur. Fent activitats que generin sentit (i molt especialment activitats de servei a altres persones), aquests joves adquireixen autoestima i competències, comprenen millor l'escola com etapa intermitja en el seu projecte de vida i s'hi reconcilien.

4. El projecte de vida. El treball sobre el propi projecte de vida és fonamental per afavorir trajectòries educatives de llarg recorregut. Les classes mitjanes tenen aquest aspecte integrat, però no així les classes desfavorides, que no creen imaginaris que ajudin als i les joves a passar molts anys a l'escola.

5. Acompanyament familiar. La implicació de les famílies a l'escola és un dels factors d'èxit educatiu dels i les joves. Per altra banda, una part important del valor de l'acompanyament familiar rau en el fet de reconèixer que el fracàs escolar és fruit de les desigualtats socials estructurals i no de limitacions personals dels alumnes i les seves famílies. L'acompanyament esdevé un element clau del programa, ja que pretén capacitar i empoderar a les famílies amb l'objectiu de compensar aquestes desigualtats.

6. El canvi de mirada sobre l'alumnat més vulnerable. Aquest projecte crea espais de relació diferents entre els alumnes més "difícils" (però més vulnerables) i el professorat, permetent la creació de vincles educatius que potenciïn canvis reals en els nois i noies. Però també en la manera com els centres miren aquests nois i noies, afavorint l'augment de la comprensió de la seva situació real de desigualtat d'oportunitats i d'una millora de les expectatives i la valoració quant a alumant i quant a persones.

7. Totes les actuacions que es deriven de cada una d'elles prenen sentit, coherència i rellevància en el moment que tots els eixos d'actuació es conceben com una metodologia integrada, on el desenvolupament d'un eix es reforça gràcies a l'aplicació de la resta d'eixos.

BIBLIOGRAFIA

- BERNAL, A. & CÁRDENAS, A.R. (2009). "Influencia de la competencia emocional docente en la formación de procesos motivacionales e identitarios en estudiantes de educación secundaria. Una aproximación desde la memoria autobiográfica del alumnado" en *Revista de Investigación Educativa*, 27 (1) pp. 203 – 222.
- BISHOP, S.R., LAU, M., ET AL. (2004). "Mindfulness: A Proposed Operational Definition" en *Clinical Psychology: Science and Practice*, 11(3): p. 230-241.
- BOURDIEU, P. Y PASSERON J. C. (1964) *La reproduction. Elements pour une théorie du système d'enseignement*. Paris: Minuit.
- BRINGLE R., HATCHER, J. & MCINTOSH, R. (2006) "Analyzing Morton's Typology of Service Paradigms an Integrity" en *Michigan Journal of Community Service Learning*, 13, 5 – 15.11
- DEPARTMENT OF MEDICINE, DIVISON OF PREVENTIVE AND BEHAVIORAL MEDICINE. *Center for midnfulness in Medicine, Health Care, and Society*. <<http://www.umassmed.edu/cfm/>> [Consulta: 15 de setembre de 2015]
- DUBET, F. (2006) *La escuela de las oportunidades. ¿Qué es una escuela justa?* Barcelona: Gedisa.
- ENGUITA, M. F. (1988). "El rechazo escolar:¿ alternativa o trampa social?" en *Política y Sociedad*, 1, p. 23.
- ESCUDERO, J.M, GONZÁLEZ, M.T., MARTÍNEZ, B. (2009). "El fracaso escolar como exclusión educativa: comprensión, políticas y prácticas" en *Revista Iberoamericana de Educación*, 50, p. 41-64.
- EUROPEAN COMMISSION: EDUCATION, AUDIOVISUAL AND CULTURE EXECUTIVE AGENCY (EACEA), EURYDICE & CEDEFOP, (2014). "Tackling Early Leaving from Education and Training in Europe: Strategies, Policies and Measures" en *Eurydice and Cedefop Report*. Luxembourg: Publications of the European Union.
- *European Lifelong Guidance Polici Network*. <<http://www.elgpn.eu/>> [Consulta: 15 de setembre de 2015]
- FERNÁNDEZ ENGUITA, M. (1988). "Entre la esperanza del cambio y el estigma de la reproducción" en *Revista de educación*, 286. p.151-165
- FERNÁNDEZ ENGUITA, M. (1998). *La escuela a examen: un análisis sociológico para educadores y otras personas interesadas*. Madrid: Pirámide
- FLECHA, R. Y PUIGVERT, L. (1998) "Aportaciones de Paulo Freire a la educación y las ciencias sociales" en *Revista Interuniversitaria de Formación del Profesorado*, 110. p 81 – 92.
- FRANKL, V. (2006) *Man's Search for Meaning. An Introduction to Logotherapy*. BeaconPress, Boston, MA.
- FRANKL, V. (1979) *El hombre en busca de sentido*. Barcelona: Herder.
- FRANKL,V.E. (1994). *La voluntad de sentido*. Conferencias escogidas sobre logoterapia. Barcelona: Herder.
- FREIRE, P. (1970). *Pedagogía del oprimido*. Nueva York: Herder y Herder, 1970 (manuscrito en portugués 1968). Río de Janeiro:Continuum
- FORQUIN, J. C. (1985). "El enfoque sociológico del éxito y el fracaso escolares: desigualdades de éxito escolar y origen social" en *Educación y Sociedad* (3) pp. 177 – 209.
- GARCÍA, ROMERO, RUIZ I VALVERDE (2004): "Innovación en la Orientación Universitaria: la mentoría como resupuesta" en *Contextos Educativos*, 6-7 p. 87-112
- KABAT-ZINN, J. (2005). *Coming to Our Senses: Healing Ourselves and the World Through Mindfulness*. New York: Hyperion.
- *National Youth Leadership Council. Serve. Learn. Change de The World*. <<http://nylc.org/>> [Consulta: 15 de setembre de 2015]
- ROSENTHAL, R & JACOBSON, L. (1968). *Pygmalion in the classroom: teacher expectation and pupils' intellectual development*. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- SNEL, E. (2015). *Respirad. Mindfulness para padres con hijosadolescentes*. Barcelona: Kairós.
- SUBIRATS, J. (2002) "Educación y territorio: El factor proximidad y de comunidad en las políticas educativas". En Subirats, J. (coord.) *Gobierno local y educación: la importancia del territorio y la comunidad en el papel de la escuela*. Barcelona: Ed. Ariel.
- SUBIRATS, J. I ALBAIGÉS, B. (2005) *Educació i comunitat. Reflexions a l'entorn del treball integrat dels agents educatius*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill.
- TIERNEY, J.P., J. GROSSMAN, AND N. RESCH (1995). *Making a Difference: An Impact Study of Big Brothers Big Sisters*. Philadelphia: Public/Private Ventures. <http://www.ppv.org/ppv/publications/assets/111_publication.pdf>
- WILLIS, P. (1977). *Learning to labour: howworking class kids get working class jobs*. Farnborough: Saxon house

ANNEXES

ANNEX 1: GRAELLA D’OBJECTIUS GENERALS I ESPECÍFICS

Àmbit	Objectiu General	Objectius Específics
Joves	La millora del seu procés de desenvolupament personal	L’augment en el nombre d’agents implicats en l’acompanyament educatiu dels nois i noies.
		La millora de la capacitat de reconèixer i gestionar pensaments i emocions
		La millora de la capacitat de resposta als reptes que planteja el seu entorn.
		La millora de les competències personals i en concret en autoestima, percepció personal i responsabilitat
	El desenvolupament d’un projecte de vida personal	L’ inici de definició d’uns objectius personals en el marc de l’esbós d’un projecte de vida
		La millora de la capacitat de transformar idees en actes
		La capacitat de planificar i gestionar projectes senzills associats a l’assoliment d’objectius
		La tinença d’objectius vitals
	La millora en la relació i execució en l’àmbit escolar	La millora en la motivació vers l’estudi, encara que sigui com adhesió instrumental
		La millora en la relació amb la institució escolar
		La millora en relació a la tasca escolar
		La millora dels resultats escolars
	La participació dels i les joves en el context comunitari	La millora la qualitat de la implicació dels i les joves en les activitats extraescolars on participa
		L’augment de la col·laboració entre el territori i centres educatius a través de l’establiment de projectes d’APS (o altres).
Àmbit	Objectiu General	Objectius Específics
Comunitat	La coordinació i eficàcia de les intervencions amb els i les joves	L’augment en el nombre d’agents implicats en l’acompanyament educatiu dels nois i noies.
		L’augment de la col·laboració entre el territori i centres educatius a través de l’establiment de projectes d’APS (o altres).

Àmbit	Objectiu General	Objectius Específics
Joves	La millora del seu procés de desenvolupament personal	La millora de la capacitat d’atenció
		La millora de la capacitat de reconèixer i gestionar pensaments i emocions
		La millora de la capacitat de resposta als reptes que planteja el seu entorn.
Àmbit	Objectiu General	Objectius Específics
Família	La millora de les competències parentals en l’acompanyament escolar i personal dels i les joves	La millora de la comprensió de l’etapa evolutiva i els problemes que s’hi associen.
		La millora de competències parentals bàsiques.
		La presa de consciència sobre la necessitat dels itineraris formatius llargs.
		La millora de la interrelació i confiança amb el centre educatiu.
Àmbit	Objectiu General	Objectius Específics
Professorat	La comprensió de l’etapa evolutiva dels i les joves per part del professorat	La millora de la comprensió de les problemàtiques sociològiques, socials i psicològiques de l’alumnat.
		L’adquisició d’instruments i recursos que permetin nous enfocaments de la intervenció educativa amb alumnat amb dificultats.
		La millora del coneixement de l’alumnat implicat i de la xarxa d’adults que s’hi relacionen.
		L’adquisició d’instruments de control de l’estrès, gestió de les emocions i de millora de la capacitat de resposta adient a l’entorn.

ANNEX 2: INSTRUMENT DE CRIVELLATGE

FYEVB, INSTRUMENT DE CRIVELLATGE

Data: .....

Nom alumne: .....

Curs alumne:.....

Institut:.....

Persones que omplen el qüestionari:.....

Tutor/a: .....

Educador/a:.....

Educador/a:.....

Per a omplir aquest qüestionari marqueu la casella 0 si el/la no compleix aquella característica o bé la casella amb puntuació si el/la jove si que la compleix.

Factor	Descripció	Puntuació
Social	Amb requisits per a obtenir una beca de menjador	0 ☐ 2 ☐
	Pobresa severa	0 ☐ 3 ☐
	Alumnes amb situacions personals extremes (abusos, violència domèstica, etc.)	0 ☐ 3 ☐
	Entorn relacional perillós (drogadicció, delinqüència, etc)	0 ☐ 2 ☐
Personal	Competències socials baixes (dificultats per a establir relacions personals, assetjament, aïllament, etc.)	0 ☐ 4 ☐
	Competències personals baixes (autoestima, assertivitat, empatia, autocontrol, reconeixement emocions...)	0 ☐ 4 ☐

Escolar	Alumnes (nois) procedents de minories ètniques	0 ☐ 1 ☐
	Alumnes (noies) procedents de minories ètniques	0 ☐ 2 ☐
	Dificultats acompanyament familiar en l'escola	0 ☐ 3 ☐
	Amb absència de referents familiars	0 ☐ 3 ☐
	No vinculació amb un adult del centre	0 ☐ 2 ☐
	Conflictivitat a l'escola	0 ☐ 2 ☐
	Dificultats d'aprenentatge	0 ☐ 2 ☐
	Adhesió/ desafecció als valors escolars	0 ☐ 2 ☐
	Poc interès pel que es fa a classe	0 ☐ 2 ☐
	Dificultats en complir les tasques escolars	0 ☐ 2 ☐
	Resultat educatiu baix (>4 assignatures suspeses juny 1r)	0 ☐ 2 ☐
	Assistència entre al 70% i el 90%	0 ☐ 2 ☐

ANNEX 3: INSTRUMENTS D'AVUACIÓ

INSTRUMENT 1: FYEVB – CANVIS ESPERABLES

I02: Diari del tutor

I03: Qüestionari individual a l'alumnat

I04: Test específic mindfulness

I05: EQ-iYV: Social and Emotional Intelligence in Childhood and Adolescence.

I06: ALGPS test

I07: Test famílies

I08: Diari de l'orientador/a

I09: Instrument de seguiment i coordinació

I10: Diari del tècnic de suport

I11: Diari formador acompanyament familiar

Centrats en l’alumne

	Objectiu	Indicadors	Sistema d’informació	Informador/a
Àmbit Personal	1.1. Millora de la capacitat d’atenció	1.1a El tutor aprecia una millora en l’atenció del noi/a.	Instrument 2	Tutor/a
		1.1b Els altres agents aprecien una millora en l’atenció.	Instrument 4 Instrument 9	Tècnic/a suport Expert/a mindfulness
		1.1.c L’alumne manifesta que es distreu menys a classe i en general, en allò que fa.	Instrument 3, ítems: 1, 2,3 Instrument 4, ítems: 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13	Alumnat
		1.1d La família aprecia millora general de l’atenció	Instrument 7, ítems: 1, 2, i 3	Família
	1.2. Millora de la capacitat de reconèixer i gestionar pensaments i les seves emocions	1.2a El tutor aprecia una millora en aquest aspecte del noi/a.	Instrument 2	Tutor/a
		1.2b Els altres agents aprecien una millora.	Instrument 9 Instrument 4	Tècnic/a suport Expert/a mindfulness
		1.2.c L’alumne manifesta que es més capaç de reconèixer els seus pensaments i emocions	Instrument 3, ítems: 4, 5, 6, 7 Instrument 4, ítems: 1, 5, 14	Alumnat
		1.2d L’alumne és capaç de gestionar les seves emocions	Instrument 5: Factor Gestió de les emocions	Alumnat
	1.3. Millora de la capacitat de resposta als reptes que planteja el seu entorn	1.2d Les famílies aprecien una millora en la gestió de les emocions per part de l’alumnat	Instrument 7, ítems: 4, 5 i 6	Família
		1.3a El tutor aprecia una millora en el noi/a.	Instrument 2	Tutor/a
		1.3b Els altres agents aprecien una millora.	Instrument 9 Instrument 4	Tècnic/a suport Expert/a mindfulness
		1.3c L’alumne manifesta que dona respostes més adequades al que li passa	Instrument 3, ítems: 8 i 9	Alumnat
	1.4.Millora de les competències personals i en concret en autoestima, percepció personal i responsabilitat	1.3d La família aprecia una millora.	Instrument 7, ítems: 7 i 8	Família
		1.4a El tutor aprecia una millora en el noi/a.	Instrument 2	Tutor/a
		1.4b Els altres agents aprecien una millora.	Instrument 9 Instrument 4	Tècnic/a suport Expert/a mindfulness
		1.4.c L’alumne manifesta un augment de l’autoestima, una millor autopercepció i més responsabilitat.	Instrument 5: Factor Estat d’ànim general	Alumnat
	1.5. Inici de definició d’uns objectius personals en el marc de l’esbós d’un projecte de vida.	1.4d La família aprecia una millora.	Instrument 7, ítem: 9 i 10	Família
		1.5a L’alumne ha estat capaç de definir uns objectius bàsics	Instrument 8 Instrument 2 Instrument 9 Instrument 3, ítems: 10, 11	Orientador/a Tutora/a Tècnic/a suport Alumnat
			Instrument 7, ítems: 11 i 12	Família
		1.5b La família ha apreciat una maduració del seu fill/a en aquest aspecte.		
	1.6. Millora de la capacitat de transformar idees en actes.	1.6a. L’alumne ha estat capaç de millorar la seva capacitat de convertir els propòsits en realitat.	Instrument 8 Instrument 2 Instrument 9 Instrument 3, ítem: 12	Orientador/a Tutora/a Tècnic/a suport Alumnat
		1.6b La família ha apreciat una millora del seu fill/a en aquest aspecte.	Instrument 7, ítem: 13	Família
	1.7. Capacitat de planificar i gestionar projectes senzills associats a l’assoliment d’objectius	1.7a L’alumne ha pogut planificar i gestionar un projecte senzill.	Instrument 8 Instrument 2 Instrument 9	Orientador/a Tutora/a Tècnic/a suport
		1.7b La família ha apreciat una millora del seu fill/a en aquest aspecte.	Instrument 7, ítem: 14	Família
	1.8. Es tenen objectius vitals	1.8. L’alumne té objectius vitals.	Instrument 6	Alumnat

	Objectiu	Indicadors	Sistema d’informació	Informador/a
Àmbit Escolar	2.1. Millora en la motivació vers l’estudi, encara que sigui com adhesió instrumental	2.1a. L’alumne ha canviat positivament l’actitud envers l’estudi.	Instrument 2 Instrument 8 Instrument 9	Tutor/a Orientador/a Tècnic/a suport
		2.1b. L’alumne entén el profit que pot treure de la seva educació	Instrument 3, ítem: 13 Instrument 8 Instrument 9	Alumnat Orientador/a Tècnic/a suport
		2.1c. L’alumne entén la importància d’un recorregut educatiu llarg.	Instrument 3, ítem: 14 Instrument 8 Instrument 9	Alumnat Orientador/a Tècnic/a suport
		2.1d. L’alumne fa concessions al seu plaer immediat o al rebuig a l’escola per tal d’aprofitar les oportunitats que aquesta li suposa.	Instrument 2 Instrument 3, ítem: 15 Instrument 8 Instrument 9	Tutor/a Alumnat Orientador/a Tècnic/a suport
		2.1e La família ha apreciat una millora del seu fill/a en aquest aspecte.	Instrument 7, ítem: 15, 16 i 17	Família
	2.2. Millora en la relació amb la institució escolar.	2.2a L’alumne té menys conflictes amb l’escola.	Instrument 2	Tutor/a
		2.2b És capaç de veure valors a l’institut encara que no li agradi el sistema d’ensenyament o tingui crítiques.	Instrument 2 Instrument 3, ítem: 16, 17 i 18	Tutor/a Alumnat
		2.2c La relació amb el professorat és millor.	Instrument 2 Instrument 9	Tutor/a Tècnic/a suport
		2.2d Ha reduït l’absentisme.	Instrument 2 Instrument 9	Tutor/a Tècnic/a suport
		2.2e La família ha apreciat una millora del seu fill/a en aquest aspecte.	Instrument 7, ítem: 18 i 19	Família
	2.3. Millora en relació a la tasca escolar.	2.3a L’alumne ha millorat en presentació del deures i treballs, preparació d’exàmens.	Instrument 2 Instrument 3, ítem: 19 i 20	Tutor/a Alumnat
		2.3b Ha augmentat la participació a classe.	Instrument 2 Instrument 3, ítem: 19 i 20	Tutor/a Alumnat
		2.3c Bona assistència als recursos educatius postescolars recomanats pel centre.	Instrument 9	Tècnic/a suport
		2.3d La família ha apreciat una millora del seu fill/a en aquest aspecte.	Instrument 7, ítem: 21	Família
	2.4. Millora dels resultats escolars.	2.4. Millora apreciable en el rendiment escolar, tot i que caldrà tenir en compte que aquest resultat és esperable a mig i llarg termini.	Instrument 2	Tutor/a
Àmbit Comunitari	3.1. L’alumne millora la seva implicació en les activitats extraescolars on participa	3.1a L’alumne millora en rendiment en les seves activitats extraescolars.	Instrument 3, ítem: 21	Alumnat
		3.1b L’alumne s’implica i s’esforça més en les activitats	Instrument 9	Tècnic/a suport
		3.1c La família ha apreciat una millora del seu fill/a en aquest aspecte.	Instrument 7, ítems: 22 i 23	Família
	3.2. L’alumnat augmenta la seva implicació en activitats i iniciatives comunitàries	3.2a L’alumne participa en un major nombre d’accions comunitàries.	Instrument 3, ítem: 22	Alumnat
		3.2b L’alumne s’implica i s’esforça més en les activitats	Instrument 9	Tècnic/a suport
		3.2c La família ha apreciat una millora del seu fill/a en aquest aspecte.	Instrument 7, ítem: 24	Família
	3.3 Millora de la coordinació i eficàcia de les intervencions amb els nois i noies	3.3a S’usa l’instrument de seguiment.	Instrument 9 Instrument 10	Tècnic/a suport
		3.3b Els docents valoren i integren l’instrument.		
		3.3c Els tutors usen la informació al seu abast sobre el fora escola dels alumnes.		
		3.3d Els agents no escolars es veuen capaços de reforçar l’acció tutorial amb l’ús de l’instrument.		
		3.3e Augment d’accions de cara a l’alumnat target coordinades entre diversos agents del territori (plans de treball consensuats, seguiments compartits, activitats...)		

Centrats en els agents

	Objectiu	Indicadors	Sistema d'informació	Informador/a
Àmbit Comunitari	3.4. Augment en el nombre d'agents implicats en l'acompanyament educatiu dels nois i noies.	3.4. Han augmentat el nombre d'agents (entitats esportives, espais, associacions...) implicats en l'acompanyament educatiu dels nois i noies.	Instrument 9 Instrument 10	Tècnic/a suport
	3.5. Augment de la col·laboració entre el territori i l'escola a través de l'establiment de projectes d'APS (o altres).	3.5a. Els APS establerts han suposat una col·laboració real escola-territori	Instrument 10	Tècnic/a suport
		3.5b Augment del número de projectes comuns escola-territori		

	Objectiu	Indicadors	Sistema d'informació	Informador/a
Àmbit Familiar	4.1. Millora de la comprensió de l'etapa evolutiva i els problemes que s'hi associen	4.1. Les famílies comprenen millor l'etapa evolutiva i els seus problemes.	Instrument 7, ítems: 25 i 27 Instrument 11 Instrument 3, ítem: 23	Família Tècnic/a suport Alumnat
	4.2. Millora de competències parentals bàsiques.	4.2a Pares i mares perceben una millora en la seva capacitat parentals.	Instrument 7, ítems: 26, 28, 29, 30 i 31 Instrument 11	Família Tècnic/a suport
		4.2b Els nois i noies es senten més recolzats per la seva família	Instrument 3, ítem: 24 Instrument 11	Alumnat Tècnic/a suport
	4.4. Presa de consciència sobre la necessitat dels itineraris formatius llargs	4.4a Els pares comprenen la importància dels plantejaments educatius a llarg termini.	Instrument 7, ítem: 32, 33 Instrument 10 Instrument 3, ítem: 3	Família Formador/a Família Alumnat
		4.4b Els pares consideren que els seus fills poden plantejar-se objectius d'aquesta mena, tot i les dificultats i limitacions.	Instrument 7, ítem: 35 Instrument 11	Família Formador/a Família
		4.4c Els pares/mares estan disposats a fer esforços (diners, desplaçaments...) per garantir els recursos educatius que els seus fills/es necessitin.	Instrument 7, ítem: 36 Instrument 11	Família Formador/a Família
	4.5. Millora de la interrelació i confiança amb l'escola	4.5a Les famílies veuen l'institut com un aliat	Instrument 7, ítem: 34 Instrument 11	Família Formador/a família
		4.5b L'Institut veu una millora en la relació amb la família.	Instrument 1 Instrument 3, ítem: 27	Professorat Alumnat

	Objectiu	Indicadors	Sistema d'informació	Informador/a
Àmbit Professorat	5.1. Millora de la comprensió de les problemàtiques sociològiques, socials i psicològiques de l'alumnat	5.1a El professorat i els altres professionals socioeducatius incorporen anàlisis sociològiques a l'hora d'analitzar el perquè de la situació dels alumnes.	Instrument 10	Tècnic/a Suport
		5.1b El professorat i els altres professionals socioeducatius comprenen l'etapa evolutiva	Instrument 1 Instrument 3, ítem: 28	Tutor/a Alumnat
		5.1c El professorat i els altres professionals incorporen l'etapa evolutiva a l'hora d'analitzar el perquè de la situació dels alumnes i proposar accions.	Instrument 1 Instrument 3, ítem: 28	Tutor/a Alumnat
		5.1d El discurs sobre l'alumnat amb dificultats es perfila, profunditza i s'enriqueix	Instrument 10	Tècnic/a Suport
	5.2. Adquisició d'instruments i recursos que permetin nous enfocaments de la intervenció educativa amb alumnat amb dificultats	5.2.a El professorat i els altres professionals socioeducatius adquireixen nous recursos que li són útils per treballar amb l'alumnat amb dificultat (mindfulness, APS, coordinació comunitària...).	Instrument 10 Instrument 2	Tècnic/a suport Tutor/a
		5.2b El professorat i els altres professionals socioeducatius valoren i empen aquests recursos.	Instrument 10 Instrument 2	Tècnic/a suport Tutor/a
		5.2c El professorat i els altres professionals socioeducatius presenten propostes noves de treball.	Instrument 10 Instrument 2	Tècnic/a suport Tutor/a
		5.2d El professorat i els altres professionals socioeducatius demanen altres formacions, experiències, projectes...	Instrument 10 Instrument 2	Tècnic/a suport Tutor/a
		5.3e El professorat i els altres professionals socioeducatius demanen entrar en altres projectes europeus.	Instrument 10	Tècnic/a suport
	5.3. Millora del coneixement de l'alumnat implicat i de la xarxa d'adults que s'hi relacionen	5.3a Els tutors professorat i els altres professionals socioeducatius implicats amb els nois i noies coneixen millor els microsistemes dels alumns i el seu mesosistema.	Instrument 10 Instrument 2 Instrument 3, ítem: 29	Tècnic/a suport Alumnat Tutor/a
		5.3b Els tutors professorat i els altres professionals socioeducatius utilitzen aquest coneixement en les actuacions amb els nois/es.	Instrument 10 Instrument 2 Instrument 3, ítem: 30	Tècnic/a suport Alumnat Tutor/a
	5.4. Adquisició d'instruments de control de l'estrès, gestió de les emocions i de millora de la capacitat de resposta adient a l'entorn	5.4 El professorat i els altres professionals socioeducatius implicats amb els nois i noies han adquirit instruments de control de l'estrès i gestió de les emocions.	Instrument 10	Tècnic/a suport

INSTRUMENT 2: DIARI DEL TUTOR

ÀMBIT PERSONAL	
1.1a Atenció	
L'alumne és capaç d'estar atent a classe durant períodes de temps llargs. És capaç d'escoltar les expicacions del professor. Pot desenvolupar una tasca de forma continuada.	Molt bona (5) / bona / mitjana / baixa / molt baixa (1)
1.2a Capacitat reconèixer pensaments i emocions	
L'alumne és conscient dels seus estats d'ànim i de quins pensaments/emocions té en cada moment, és capaç d'expressar-les.	Molt bona (5) / bona / mitjana / baixa / molt baixa (1)
1.3a. Capacitat de resposta adient a l'entorn	
L'alumne respon a allò que passa a l'escola de forma adequada. Quan hi ha un conflicte o un contratemps és capaç de gestionar-lo i respondre de forma proporcionada.	Molt bona (5) / bona / mitjana / baixa / molt baixa (1)
1.4a - Autoestima	
L'alumne es valora a ell mateix, és conscient de les seves capacitats. Es considera com una persona valuosa.	Molt bona (5) / bona / mitjana / baixa / molt baixa (1)
1.4a- Responsabilitat	
L'alumne és capaç de fer-se càrrec de tasques concretes i complir-les. També és capaç de complir amb aquelles demandes que se li requereixen en relació al context escolar (portar el material, arribar puntual, etc.) És capaç d'entendre i complir els compromisos que ha adquirit amb tercers	Molt bona (5) / bona / mitjana / baixa / molt baixa (1)
1.5a Inici de definició d'objectius personals dins d'un projecte de vida (anual)	
L'alumne ha començat a expressar objectius a llarg plaç, més enllà de les qüestions concretes del dia a dia. Parla del seu futur i de les expectatives que en té.	Molt satisfactori (5) / satisfactori / regular / fluix / nul (1)

1.6a Convertir propòsits en realitat	
L'alumne és capaç de convertir en accions els propòsits que es planteja i verbalitza.	Molt bona (5) / bona / mitjana / baixa / molt baixa (1)
1.7a L'alumne ha pogut planificar i gestionar un projecte senzill (trimestral)	
Quan s'han treballat a l'aula projectes senzills, l'alumne ha estat capaç de plantejar uns objectius bàsics, una planificació, formes d'organització, etc.	Molt bé (4) / bé / amb dificultats / no ho ha fet (1)
ÀMBIT ESCOLAR	
2.1a Actitud vers estudi	
L'alumne té interès per l'estudi.	Molt bona (5) / bona / mitjana / baixa / molt baixa (1)
2.1b L'alumne entén el profit que pot treure de l'educació (trimestral)	
L'alumne/a entén el profit que pot treure del fet d'estudiar, tot i que pugui no sentir-se interessat pels continguts, i entén la importància d'un recorregut educatiu a llarg termini.	Molt (5) / força / moderadament / poc / no ho entén (1)
2.1c L'alumne fa concessions per aprofitar les oportunitats que l'escola li suposa	
L'alumne fa concessions al seu plaer immediat o al rebuig a l'escola per tal d'aprofitar les oportunitats que aquesta li suposa.	Habitualment (5) / sovint / a vegades / poc / mai (1)
2.2.a Conflictes a l'escola	
L'alumne té conflictes amb la comunitat educativa (professorat, companys/es, TIS, etc.).	Habitualment (5) / sovint / a vegades / poc / mai (1)

Número de partes		
2.2.b Rebuig de l’institut		
L’alumne no valora el centre, fa afirmacions explícites de rebuig a l’institut, no mostra respecte cap al professorat, els materials ni l’espai.		Mai (5) / poc / a vegades / sovint / molt (1)
2.2.c Relació amb el professorat		
L’alumne està amb contacte amb el professorat (hi té confiança, comparteix les seves dificultats i èxits, demana ajuda, etc.).		Molt bona (5) / bona / mitjana / baixa / molt baixa (1)
2.2.d Absentisme		
L’alumne falta a l’escola		Mai (5) / poc / a vegades / sovint / molt (1)
% de faltes mesura habitual del centre educatiu		
2.3 Tasca escolar		
2.3.a Presentació deures		
Presenta els deures quan toca i acabats		Sempre (5) / sovint / a vegades / poc / mai (1)
2 Participació a classe		
L’alumne participa a classe, fa intervencions adequades, demana ajuda quan no enten alguna cosa, etc.		Sempre (5) / sovint / a vegades / poc / mai (1)
2.3 Rendiment escolar (trimestral)		
Els resultats educatius, notes, avaluacions, etc.		Molt bona (5) / bona / mitjana / dolenta / molt dolenta (1)
4.5a Relació amb la família trimestral		
Hi ha hagut contactes amb la família, més enllà d’avisos per qüestions disciplinàries. La família s’ha interessat pel funcionament de l’alumnat al centre.		Molt bona (5) / bona / mitjana / dolenta / molt dolenta (1)

INSTRUMENT 3: QÜESTIONARI INDIVIDUAL DE L'ALUMNE

Codi de l'alumne/a:..... Data:.....

Ens agradaria saber com et veus en alguns aspectes per això et demanem que contestis de manera molt sincera i amb total llibertat les preguntes que hi ha més avall. No hi ha respostes correctes ni incorrectes. Llegeix atentament cada pregunta i pensa bé les respostes.

Per a cada una de les preguntes contesta fins a quin nivell hi estàs d'acord.

	Gens d'acord	Poc d'acord	Força d'acord	Molt d'acord
1. Quan estic a classe em distrec amb facilitat	1	2	3	4
2. Em costa estar fent exercicis, llegint, etc a la classe	1	2	3	4
3. Puc estar durant una hora fent alguna activitat que m'agradi	1	2	3	4
4. Puc notar quan començo a enfadar-me	1	2	3	4
5. Quan estic trist, en conec els motius	1	2	3	4
6. Quan em poso nerviós/a no penso en perquè estic així	1	2	3	4
7. Entenc com em sento en cada moment	1	2	3	4
8. Actuo sense pensar	1	2	3	4
9. Actuo diferent segons la persona/es que tinc davant i els llocs on estic	1	2	3	4
10. Puc explicar què vull aconseguir aquest any respecte els estudis, les relacions personals, les coses que m'interessen, el meu voltant.	1	2	3	4
11. Penso en què voldré aconseguir en el futur respecte els estudis, les relacions personals, les coses que m'interessen, el meu voltant.	1	2	3	4
12. En general, porto a la pràctica allò que em proposo i els compromisos amb mi mateix/a	1	2	3	4
13. Vull seguir estudiant quan acabi l'ESO	1	2	3	4

	Gens d'acord	Poc d'acord	Força d'acord	Molt d'acord
14. Estudiar al menys fins els 21 anys m'obrirà portes a la vida i em facilitarà aconseguir els meus objectius personals	1	2	3	4
15. Soc capaç de deixar de fer una cosa que m'agrada molt (sortir amb els amics/gues, quedar amb la parella, veure una sèrie, estar a l'ordinador, jugar a futbol...) per tal de presentar els deures a temps o preparar un examen	1	2	3	4
16. M'agrada l'Institut	1	2	3	4
17. Crec que les assignatures que s'ensenyen a l'institut són necessàries	1	2	3	4
18. Crec que l'institut és important per poder tenir èxit en la vida	1	2	3	4
19. Presento bé els deures i treballs i preparo bé els exàmens	1	2	3	4
20. Participo a classe (fent preguntes, observacions coherents, responent a preguntes, fent propostes)	1	2	3	4
21. Els meus pares entenen les coses que em passen per la meva edat	1	2	3	4
22. La meva família em recolza en les decisions que prenc	1	2	3	4
23. Em prenc seriosament les activitats extraescolars que faig	1	2	3	4
24. Participo en activitats comunitàries	1	2	3	4
25. Els meus pares poden ajudar-me en els deures i treballs	1	2	3	4
26. Els meus pares volen que segueixi estudiant fins com a mínim els 21 anys	1	2	3	4
27. La meva família confia en l'institut	1	2	3	4
28. Els meus professors entenen les coses que em passen per la meva edat	1	2	3	4
29. Els meus professors (o al menys el tutor) coneixen les activitats que faig, qui són els meus amics, les coses que m'agraden	1	2	3	4
30. Els meus professors (o al menys el tutor) saben aprofitar les coses que m'agraden per motivar-me en l'estudi	1	2	3	4

INSTRUMENT 4: ESCALA MAAS – A

Codi de l’alumne/a:..... Data:.....

Si us plau, llegeix cada una de les frases que hi ha més avall i indica en quin grau hi estàs d’acord o fins en quin punt el que hi diu et passa a la teva vida quotidiana. Encercla la resposta que encaixi millor amb tu.

	Mai	A vegades	Quasi sempre	Sempre
1. Podria estar experimentant alguna emoció i no ser-ne conscient fins més tard	1	2	3	4
2. Trenco o vesso coses sense voler, per no estar atent/a o per estar pensant en una altra cosa	1	2	3	4
3. Trobo difícil estar centrat/da en el que està passant en el present	1	2	3	4
4. Acostumo a caminar ràpidament per arribar a on vaig sense parar atenció a allò que estic experimentant durant el camí	1	2	3	4
5. Acostumo a no adonar-me de les sensacions de tensió o incomoditat física, fins que realment capten la meua atenció	1	2	3	4
6. M’oblido del nom d’una persona quasi tan aviat com me’l diuen per primera vegada	1	2	3	4
7. Sembla com si funcionés amb un “pilot automàtic” sense molta consciència del que estic fent	1	2	3	4
8. Faig les activitats amb pressa, sense estar-hi realment atent/a	1	2	3	4
9. Em concentro tant en l’objectiu que vull aconseguir que perdo el contacte amb el que estic fent en el moment per aconseguir-lo	1	2	3	4
10. Faig treballs o tasques de forma automàtica, sense adonar-me del que estic fent	1	2	3	4
11. Em descobreixo a mi mateix/a escoltant a alguna persona amb una orella mentre faig una altra cosa al mateix temps	1	2	3	4
12. Em trobo preocupada pel futur o pel passat	1	2	3	4
13. Em descobreixo fent coses sense prestar atenció	1	2	3	4
14. Picotejo sense ser conscient que estic menjant	1	2	3	4

INSTRUMENT 5: ESCALA EQ-I:YV

Codi de l’alumne/a:..... Data:.....

Si us plau, llegeix cada una de les frases que hi ha més avall i indica en quin grau hi estàs d’acord o fins en quin punt el que hi diu et passa a la teva vida quotidiana. Encercla la resposta que encaixi millor amb tu.

	Mai	A vegades	Quasi sempre	Sempre
1. M’agrada divertir-me	1	2	3	4
2.Entenc bé com es senten les altres persones	1	2	3	4
3. Puc estar tranquil/la quan estic enfadat/da	1	2	3	4
4. Sóc feliç	1	2	3	4
5. Em preocupa el que li passen a les altres persones	1	2	3	4
6. Em resulta difícil controlar la meva ira	1	2	3	4
7. Em resulta fàcil dir-li a la gent com em sento	1	2	3	4
8.M’agrada cada persona que conec	1	2	3	4
9. Em sento segur/a de mi mateix/a	1	2	3	4
10. Sé com es senten les altres persones	1	2	3	4
11. Sé com mantenir-me tranquil/la	1	2	3	4
12. Quan em fan preguntes difícils, busco maneres diferents per a respondre-les	1	2	3	4
13. Penso que la majoria de coses que faig sortiran bé	1	2	3	4
14. Sóc capaç de respectar a les altres persones	1	2	3	4
15.Algunes coses m’enfaden molt	1	2	3	4
16. M’és fàcil entendre coses noves	1	2	3	4
17. Puc parlar amb facilitat sobre els meus sentiments	1	2	3	4
18. Tinc bons pensaments sobre totes les persones	1	2	3	4
19. Espero que tot vagi bé	1	2	3	4
20. Tenir amics és important	1	2	3	4
21. Em barallo molt amb la gent	1	2	3	4
22. Puc entendre preguntes difícils	1	2	3	4
23. M’agrada somriure	1	2	3	4
24. Intento de no ferir (danyar) els sentiments dels altres	1	2	3	4
25. Intento treballar en un problema fins que el resolc	1	2	3	4
26. Tinc mal geni	1	2	3	4
27. No m’incomoda res	1	2	3	4
28. Em resulta difícil parlar dels meus sentiments més profunds	1	2	3	4
29. Sé que les coses sortiran bé	1	2	3	4

	Mai	A vegades	Quasi sempre	Sempre
30. Davant de preguntes difícils, puc donar bones respostes	1	2	3	4
31. Sóc capaç de descriure els meus sentiments amb facilitat	1	2	3	4
32. Sé com passar una bona estona	1	2	3	4
33. Haig de dir la veritat	1	2	3	4
34. Quan vull puc trobar moltes formes de contestar una pregunta difícil	1	2	3	4
35. M’enfado fàcilment	1	2	3	4
36. M’agrada fer coses per als altres	1	2	3	4
37. No sóc gaire feliç	1	2	3	4
38. Puc resoldre problemes de diferents maneres	1	2	3	4
39. Han de passar-me moltes coses per a que m’enfadi	1	2	3	4
40. Em sento bé amb mi mateix/a	1	2	3	4
41. Faig amics amb facilitat	1	2	3	4
42. Penso que sóc el millor en tot allò que faig	1	2	3	4
43. És fàcil per a mi dir a la gent el que penso	1	2	3	4
44. Quan contesto preguntes difícils, intento pensar en moltes solucions	1	2	3	4
45. Em sento malament quan es fereixen els sentiments d’altres persones.	1	2	3	4
46. Quan m’enfado amb alguna persona, m’enfado durant molt temps	1	2	3	4
47. Sóc feliç amb el tipus de persona que sóc	1	2	3	4
48. Sóc bo/na per a resoldre problemes	1	2	3	4
49. Em resulta difícil esperar el meu torn	1	2	3	4
50. M’entretenen les coses que faig	1	2	3	4
51. M’agraden els meus amics	1	2	3	4
52. No tinc dies dolents	1	2	3	4
53. Tinc problemes per a parlar dels meus sentiments amb els altres	1	2	3	4
54. M’enfado amb facilitat	1	2	3	4
55. Puc adonar-me quan un dels meus millors amics no és feliç	1	2	3	4
56. M’agrada el meu cos	1	2	3	4
57. Encara que les coses es posin difícils, no em rendeix mai	1	2	3	4
58. Quan m’enfado, actuo sense pensar	1	2	3	4
59. Sé quan la gent està enfadada, encara que no diguin res	1	2	3	4
60. M’agrada com em veig	1	2	3	4

INSTRUMENT 6: ALGPS: ADOLESCENT LIFE GOAL PROFILE SCALE

Codi de l'alumne/a:..... Data:.....

La majoria de nosaltres tenim objectius a llarg termini o hem fet plans. Aquests són aquelles coses que esperem aconseguir a la vida.

Més avall, trobareu un llistat d'aquests objectius. Considereu:

A. Fins a quin punt cada objectius és important per a tu?

1. Gens important	2. Poc important	3. Una mica importat	4. Bastant important	5. Molt important

Fins a quin punt cada objectiu és assolible per a tu o fins a quin punt creus que ho pot ser en un futur?

1. Segur que no ho aconseguixo	2. No crec que ho pugui aconseguir	3. Potser ho aconseguixo	4. Segurament ho aconseguixo	5. Segur que ho aconseguixo

Per a cada qüestió contesta primer la A i després la B (marca amb una creu la opció que creguis més convenient)

1. Tenir fills	A	1	2	3	4	5
	B	1	2	3	4	5
2. Tenir parella (nòvio o novia)	A	1	2	3	4	5
	B	1	2	3	4	5
3. Conèixer a algú per a compartir-ho tot	A	1	2	3	4	5
	B	1	2	3	4	5
4. Ser sexualment actiu/va	A	1	2	3	4	5
	B	1	2	3	4	5
5. Estar amb els amics/gues	A	1	2	3	4	5
	B	1	2	3	4	5
6. Treballar per fer del món un lloc millor	A	1	2	3	4	5
	B	1	2	3	4	5
7. Crear alguna cosa per al futur	A	1	2	3	4	5
	B	1	2	3	4	5
8. Ajudar a persones que ho necessiten	A	1	2	3	4	5
	B	1	2	3	4	5
9. Trobar constantment nous reptes a la vida	A	1	2	3	4	5
	B	1	2	3	4	5

10. Trobar un sentit a la vida	A	1	2	3	4	5
	B	1	2	3	4	5
11. Creure en Déu	A	1	2	3	4	5
	B	1	2	3	4	5
12. Tenir una "vida" després de la mort	A	1	2	3	4	5
	B	1	2	3	4	5
13. Ser admirat/da per molta gent	A	1	2	3	4	5
	B	1	2	3	4	5
14. Ser molt ric/a	A	1	2	3	4	5
	B	1	2	3	4	5
15. Tenir status per alguna cosa en la que sóc bó/na	A	1	2	3	4	5
	B	1	2	3	4	5
16. Tenir estudis superiors	A	1	2	3	4	5
	B	1	2	3	4	5

INSTRUMENT 7: QÜESTIONARI INICIAL PER A LES FAMÍLIES

Nom: .....
Familiar de: .....
Institut: .....
Data: .....
Quin és el teu sexe: Home Dona.....
Quants anys tens? .....
Quin és el teu nivell màxim d'estudis? .....
Quin és el teu país de procedència? .....
Estat civil? .....
Nombre de fills.....
Edats .....
Situació laboral actual .....

Valora en quin grau estàs d'acord amb les afirmacions que hi ha més avall en relació al teu fill/a. Et demanem que contestis de manera molt sincera i amb total llibertat, no hi ha respostes correctes ni incorrectes. Llegeix atentament cada pregunta i pensa bé les respostes.

	Gens d'acord	Poc d'acord	Força d'acord	Molt d'acord
1. El meu fill/a es distreu amb facilitat	1	2	3	4
2. El meu fill/a és capaç d'estar una hora fent una activitat que li agradi	1	2	3	4
3. El meu fill/a pot notar quan comença a enfadar-se	1	2	3	4
4. El meu fill/a, quan està trist, sap perquè li passa	1	2	3	4
5. Quan el meu fill/a es posa nerviós/a no sap perquè ha arribat a posar-se així	1	2	3	4
6. El meu fill/a sap com es sent en cada moment	1	2	3	4
7. El meu fill/a actua sense pensar	1	2	3	4

8. El meu fill/a actua diferent segons la persona que té al davant i els llocs on es troba	1	2	3	4
9. Puc encomanar tasques al meu fill/a i sé que les realitzarà	1	2	3	4
10.El meu fill/a té una bona imatge d'ell/a mateix/a	1	2	3	4
11.El meu fill/a explica que vol aconseguir aquest any respecte als estudis i les coses que l'interessen, etc.	1	2	3	4
12.El meu fill/a pensa en allò que vol aconseguir en un futur respecte els seus estudis i allò que li interessa, etc.	1	2	3	4
13.El meu fill/a, en general, porta a la pràctica allò que es proposa i els compromisos que adquireix	1	2	3	4
14. Quan el meu fill/a es proposa alguna cosa és capaç de planificar-se per a portar-ho a terme	1	2	3	4
15.El meu fill/a vol seguir estudiant quan acabi l'ESO	1	2	3	4
16.El meu fill/a pensa que estudiar,al menys, fins els 21 anys li obrirà portes i li facilitarà aconseguir els seus objectius personals.	1	2	3	4
17.El meu fill és capaç de deixar de fer alguna cosa que li agrada molt (sortir amb els amics/ques, quedar amb la seva parella, veure una sèrie, estar a l'ordinador, jugar a futbol...) per tal de presentar els deures a temps o preparar un examen	1	2	3	4
18.Al meu fill/a li agrada l'institut	1	2	3	4
19.El meu fill/a pensa que les assignatures que li ensenyen a l'institut són necessàries	1	2	3	4
20.El meu fill/a pensa que l'institut és important per a poder tenir èxit a la vida	1	2	3	4
21.El meu fill/a presenta bé els deures i treballs i prepara bé els exàmens	1	2	3	4
22.El meu fill/a participa en activitats extraescolars	1	2	3	4
23.Crec que hi ha activitats extraescolars que al meu fill/a li agradaria fer	1	2	3	4
24.El meu fill/a participa en activitats comunitàries (fa de voluntari/a, participa en reunions al casal de joves, etc)	1	2	3	4

Ara trobareu una sèrie de preguntes sobre la criança dels fills/es. Si us plau, encercli l’opció corresponent a cada línia per a cadascuna de les següents afirmacions

	Gens d’acord	Poc d’acord	Força d’acord	Molt d’acord
1. Em costa entendre el comportament dels meus fills/es	1	2	3	4
2. Em trobo capacitat per desenvolupar amb els meus fills/es la meva funció com a mare/pare	1	2	3	4
3. Els problemes que em plantegen els meus fills/es són diferents als dels altres pares/mares	1	2	3	4
4. Recolzo el meu fill/a en les decisions que pren	1	2	3	4
5. Tinc informació adequada sobre com controlar i posar límits als comportaments dels meus fills/es	1	2	3	4
6. Sé relaxar-me i controlar les meves emocions davant els meus fills/es.	1	2	3	4
7. Tinc bona opinió de mi mateix/a sobre com educo els meus fills/es	1	2	3	4
8. Puc ajudar al meu fill/a fer els deures i treballs escolars	1	2	3	4
9. Vull que el meu fill/a segueixi estudiant fins, com a mínim, els 21 anys	1	2	3	4
10. Confio en l’institut per a ensenyar als meu fill/a	1	2	3	4
11. Crec que el meu fill/a podrà assolir els objectius que es proposi, tot i les dificultats que s’hi puguin trobar	1	2	3	4
12. Estic disposat/da a fer el que sigui necessari per a que el meu fill/a pugui estudiar allò que desitgi	1	2	3	4

